

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Podhradík na roky 2026 – 2030 s výhľadom do roku 2035

Názov:	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Podhradík na roky 2026 – 2030 s výhľadom do roku 2035
Územné vymedzenie:	Obec Podhradík
Územný plán obce schválený:	áno
Dátum schválenia PHSR:	DD. MM. RRRR
Dátum platnosti	od 01.01.2026 do 31.12.2035
Verzia ¹	1.0
Publikovaný verejne:	DD. MM. RRRR

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje

Obsah

Úvod	4
Cieľ dokumentu PHSR obce Podhradík	5
Časť A - Analytická časť	8
Geologické a geomorfologické pomery	10
Hydrologické pomery	12
Klimatické podmienky	13
Pôdne pomery	14
Chránené územia	17
Odpadové hospodárstvo	20
História obce	20
Archeologické lokality a náleziská	22
Technická infraštruktúra a doprava	26
Vzdelávanie a školstvo	30
Zdravotníctvo a sociálna oblasť	30
Časť A.I - Analýza vnútorného prostredia	31
Ľudské zdroje	31
Analýza príčin a dôsledkov	34
Hospodárenie obce	37
Časť A.II Analýza vonkajšieho prostredia	40
STEEP analýza	42
Časť A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia	43
SWOT analýza (Silné stránky, slabé stránky, príležitosti, ohrozenia)	43
Časť B - Strategická časť	47
Vízia, ciele a priority	47
Časť C - Programová časť	51
Opatrenia a aktivity	51
Opis rozvojovej stratégie	52
Časť D - Realizačná a finančná časť	55
Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR	57
Systém monitorovania a hodnotenia	57

Záver	59
Prílohy PHSR	60
Príloha č. 1 - Zoznam skratiek použitých v PHSR	61
Príloha č. 2 - Zoznam tabuliek, grafov a obrázkov	62

Úvod

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Podhradík na roky 2026 – 2030 s výhľadom do roku 2035 (ďalej len „PHSR“) je základným programovým a výkonným dokumentom spracovaným na lokálnej a čiastočne i regionálnej úrovni. Zohráva kľúčovú úlohu pri plánovaní rozvoja obce a pri využívaní štrukturálnych fondov EÚ pre svoj sociálno – hospodársky rozvoj. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Je strednodobým programovým dokumentom realizačnej fázy na podporu regionálneho rozvoja na úrovni obce s dôrazom na ekonomickú a sociálnu oblasť.

Obsah a základné prístupy k tvorbe programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja upravuje zákon č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

PHSR obce Podhradík podporuje regionálny rozvoj na miestnej úrovni s dôrazom na sociálnu a ekonomickú sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie a stimuláciu sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce, ktorý na základe monitorovania bude priebežne aktualizovaný a dopĺňaný.

PHSR rieši „využitie malého územia na miestnej úrovni“ – v intraviláne obce - § 4 ods. 2 písm. b) zákona EIA. Tento dokument je otvorený, je možné ho dopĺňať a tým pružne reagovať na potreby občanov a potreby rozvoja obce.

Na vypracovaní tohto dokumentu participovali zainteresované subjekty obce, pričom dôležitú úlohu zohral aj záujem občanov. Tí boli zapojení hlavne do prezentovania svojich návrhov a konkrétnych myšlienok pre ďalší rozvoj a smerovanie obce.

Obsah (osnova) dokumentu PHSR:

- Úvod
- Časť A - Analytická časť
- Časť B - Strategická časť
- Časť C - Programová časť
- Časť D - Realizačná a finančná časť
- Záver
- Prílohy

Cieľ dokumentu PHSR obce Podhradík

Cieľom dokumentu PHSR je vytvoriť trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu obce, ktorá je zameraná na realizáciu sociálneho rozvoja a hospodárskeho rozvoja obce s prihliadnutím na dodržanie globálnych cieľov regionálneho vývoja.

Vypracovaním tohto dokumentu splní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky EÚ - princíp programovania, ktorý hovorí, že podpora zo zdrojov EÚ sa viaže na vypracovanie programových dokumentov. Programovým dokumentom na úrovni obce je Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce. Možnosť získať verejné zdroje z rozpočtu EÚ a národného rozpočtu SR je často previazaná na schopnosť obce spolufinancovať rozvojové projekty z vlastných zdrojov, prípadne zo zdrojov súkromných investorov. Prehľadné usporiadanie rozvojových zámerov do podoby dokumentu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce umožní obci zorientovať sa v hlavných oblastiach rozvoja obce, pričom jej budú ponúknuté konkrétne aktivity na ich realizáciu a ďalšie postupy na ich napĺňanie.

Tabuľka 1 Dôležitosť vypracovania PHSR

Vypracovanie PHSR obce Podhradík je dôležité pre:	• Zvyšovanie konkurencieschopnosti a efektivity pri čerpaní z fondov Európskej únie v rámci aktuálnej výzvy operačných programov.
	• Dosiahnutie využitia strategického plánovania v území obce.
	• Lepšiu implementáciu rozvojových aktivít.

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 2 Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	– Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Podhradík na roky 2026 – 2030 s výhľadom do roku 2035
Forma a riadenie procesu spracovania	– pracovníkmi samosprávy, – s pomocou externých odborníkov - metodická podpora, konzultácie, – za riadenie procesu spracovania bude zodpovedať starosta obce

Tabuľka 3 Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR												
Termín	I /25	II /25	III /25	IV /25	V /25	VI /25	VII /25	VIII /25	IX /25	X /25	XI /25	XII /25
Úvod												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná a finančná časť												
Záver												

Základné východiskové dokumenty na miestnej úrovni

Rozpočet obce na rok 2026

Účtovná závierka obce Podhradík r. 2024

Individuálna výročná správa obce Podhradík za rok 2023

Územný plán obce Podhradík

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Podhradík

Web stránka obce Podhradík <https://www.podhradik.sk/>

Základné východiskové dokumenty na úrovni kraja

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja PSK na roky 2021-2030

Integrovaná územná stratégia Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027

Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja

Generel dopravnej infraštruktúry Prešovského kraja

Kostrová sieť cyklistických trás v Prešovskom samosprávnom kraji

Stratégia PSK pre mládež na roky 2023 – 2028 s výhľadom do roku 2033

Plán udržateľnej mobility Prešovského samosprávneho kraja

Základné východiskové dokumenty na národnej úrovni

Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027

Program Slovensko 2021 – 2027

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030

Nízko uhlíková stratégia pre rozvoj SR do roku 2030 s výhľadom do roku 2050

Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja SR do roku 2030

Zelenšie Slovensko - Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030

Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku

Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2030

Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021-2030

Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030

Bytová politika SR do roku 2030

Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 – 2030

Pri spracovaní analytickej časti PHSR bola použitá metodika zberu informácií získaných z portálu ŠÚ SR (DATAcube, SODB 2021), z web stránok wikipédia, e-obce, z portálu štátnej ochrany prírody, z web stránky MIRRI a MV SR, z web stránky Prešovského samosprávneho kraja (<https://www.psk.sk/>), dostupných informácií z web stránky obce Podhradík (<https://www.podhradik.sk/>) a od starostu obce Podhradík.

Časť A - Analytická časť

Obec je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky. Obec Podhradík je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov.

Obec Podhradík sa nachádza vo východnej časti okresu Prešov pod výbežkom pohoria Slanské vrchy pozdĺž potoka Šebastovka v nadmorskej výške 420 m n.m. na začiatku hranice katastra a 580 m na konci obce pod Dubovou horou.

Spoločné hranice má s obcami Vyšná Šebastová, Okružná, Teriakovce a Ruská Nová Ves.

Adresa: Obec Podhradík, Podhradík 82, 080 06 Prešov

Kontaktné informácie:

Telefón: +421 51 7765 808

Mobil: +421 907 350 149

IČO: 00327620

DIČ: 2021225668

E-mail: obecpodhradik@gmail.com

Web: www.podhradik.sk

Obrázok 1 Budova obecného úradu

Zdroj: <https://www.podhradik.sk/samosprava/nasa-obec>

Tabuľka 4 Základné charakteristiky obce Podhradík

Kód obce:	525031
Názov okresu:	Prešov
Názov kraja:	Prešovský
Štatút:	obec
PSČ:	080 06
Telefónne smerové číslo:	051
Prvá písomná zmienka o obci:	1401
Nadmorská výška obce v m. n. m.:	358
Celková výmera územia obce (ha):	1057
Hustota obyvateľstva na km ² :	41,06

Zdroj: <https://sk.wikipedia.org/wiki/Podhrad%C3%ADk>

Tabuľka 5 Základné polohopisné údaje obce Podhradík

Zemepisná šírka:	49° 01' 00" severnej šírky
Zemepisná dĺžka:	21° 21' 00" východnej dĺžky

Zdroj: <https://sk.wikipedia.org/wiki/Podhrad%C3%ADk>

Obrázok 2 Poloha obce Podhradík

Zdroj: <https://sk.wikipedia.org/wiki/Podhrad%C3%ADk>

Obrázok 3 Letecké zábery na obec Podhradík

Zdroj: <https://www.podhradik.sk/obec-v-roku-2019-letecke-zabery-g28-305>

Tabuľka 6 Spádovosť obce Podhradík

Sídlo matričného úradu	Prešov
Sídlo pracoviska daňového úradu	Prešov
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Prešov
Sídlo Okresného súdu	Prešov
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Prešov
Sídlo pracoviska okresného úradu	Prešov
Sídlo Územnej vojenskej správy	Prešov
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Prešov

Zdroj: vlastné spracovanie

Geologické a geomorfologické pomery

Katastrálne územie obce Podhradík je vo východnej časti budované neogénnymi monotónnymi sivými vápnitými ílovcami mirkovského súvrstvia. Ílovce majú monotónny vývoj, sú až zelenosivé, prachovité a vápnité (obsah CaCO_3 kolíše od 15,2 do 27,5 %). Juhozápadná časť katastra je budovaná neogénnymi sedimentmi, ktoré zastupujú zelenosivé prachovité ílovce s polohami jemnozrnných pieskovcov (kladzianske súvrstvie). Prevládajúcim litotypom sú prachovité ílovce, ktoré lokálne prechádzajú do prachovcov. Jemnozrnné pieskovce tvoria v súvrství polohy 0,3 až 2,0 m hrubé, obyčajne však nepresahujú 1 m. Neogénne sedimenty sú v severnej polovici katastra prekryté kvartérnymi sedimentmi, ktoré zastupujú proluviálne

sedimenty stredného pleistocénu s pokryvom sprašovitých hĺn stredného a mladšieho pleistocénu. Tieto sedimenty vytvárajú najstaršiu generáciu náplavových kužeľov na západnom úpätí Slanských vrchov. Ich pôvodný tvar bol neskoršími eróznou-denudačnými procesmi značne pozmenený. V severovýchodnej časti katastra sú na neogénnych sedimentoch uložené proluviálne sedimenty – piesčité a hlinité štrky, tvoria nízke náplavové kužele Šebastovky a Šebastovíka, valúny majú priemernej veľkosti 5 – 6 cm s rôznym stupňom navetrania. Zaujímavá je pozícia kužeľa Šebastovíka, ktorý v tejto časti je uložený na mindelskom náplavovom kuželi Šebastovky. Jednotlivé predkvartérne súvrstvia sú vo väčšej alebo menšej miere pokryté kvartérnymi sedimentmi najmä deluviálne, v menšej miere aj fluviálne sedimenty. Fluviálne sedimenty tvoria výplň údolnej nivy väčších vodných tokov, napr. vodné toky Šebastovka a Šebastovík, predstavujú ich piesčité štrky, hlinité štrky, hliny a íly. Deluviálne sedimenty tvoria hrubšie výskyty na plochých svahoch a nezriedka predstavujú vhodné prostredie pre vznik svahových porúch.

Z hľadiska inžinierskogeologickej rajonizácie prevažuje v južnej časti katastra rajón striedajúcich sa súdržných a nesúdržných sedimentov, v severnej časti katastra rajón proluviálnych sedimentov.

Riešené územie má monotónnu geologickú stavbu, typickú pre neogén. Východnú časť katastrálneho územia budujú neogénne súvrstvia ílov, slieňov a pieskov, ktoré sú prekryté sprašou. Pieskovcové vrstvy sú obyčajne 5–30 cm hrubé, ojedinele s lavicami do 50 cm. Ílovce tvoria v týchto vrstvách (asi 25 %) sú sivé, vápnité, vo vnútrokarpatskom paleogénne s pestrými ílovcami. Západná časť katastra je vystavaná paleogénnymi flyšovými vývoji zlepcov, pieskovcov a ílovcov, ktoré sú typické pre bradlové pásmo východného Slovenska.

Územie obce patrí do 6. stupňa seizmického ohrozenia v hodnotách makroseizmickej intenzity. Seizmické ohrozenie v hodnotách špičkového zrýchlenia je v rozmedzí 1,30 – 1,59 m.s⁻² na skalnom podloží pre 90 % pravdepodobnosť nepresiahnutia počas 50 rokov (t.z. periódu návratnosti rokov). Najbližšie zaznamenané epicentrum v období rokov 1034 – 1994 so silou 3. – 4. stupňa epicentrickej seizmicity sa nachádza v priestore Prešova.

Z hľadiska geomorfologického členenia vymedzené riešené územie katastrálneho územia Podhradík patrí k Západným Karpatom, k subprovincii Vnútorne Západné Karpaty, do oblastí Lučenecko-košickej zníženej, geomorfologického celku Košická kotlina a geomorfologického podcelku Toryská pahorkatina.

Geologická stavba v rozhodujúcej miere modifikuje aj morfologické a morfometrické pomery

v riešenom území.

Kataster sa vyznačuje reliéfom stredne až silne členenej pahorkatiny s hladko modelovaným reliéfom, s plytko zarezanými dolinami vodných tokov, sklonmi svahov zväčša od 3 do 7 o (zriedkavé sú územia so sklonom nad 12 o). Základnými typmi erózo – denudačného reliéfu sú v oblasti Toryskej pahorkatiny reliéf erózných brázd a reliéf kotlinových pahorkatín. Z vybraných typov reliéfu majú významné postavenie zosuvy, prolúviálne kužele vysoké, stredné a nízke.

Sklonitosť reliéfu sa využíva predovšetkým pri stanovovaní rýchlosti odnosu vody a materiálu po svahu, limituje lokalizáciu aktivít v krajine. Podľa všeobecných morfometrických charakteristík je katastrálne územie z hľadiska sklonitosti rozčlenené do šiestich intervalov (0–3o, 3–7o, 7–12o, 12–17o, 17–25o, 25o a viac).

Najvýraznejšie svahy so sklonom 17–25o a viac sa vyskytujú v celej východnej časti katastra, kde sa svahy v rámci členitého reliéfu Slanských vrchov prudko zvažujú od vrcholových polôh miestnych lokalít Krivý javor, Hájová hora a Gibov do údolí v priemere medzi 970–500 m.n.m. Intervaly sklonitosti 7–12–17o sú charakteristické pre členené a miernejšie stúpajúce svahy v rozmedzí 400–500 m.n.m. v podhorí. Sklonitosť 0–7o je na zarovnanom reliéfe Košickej kotliny v západnej časti katastrálneho územia a v erodovaných dolinách, miestami na zarovnaných plochách v rámci svahov a tiež na rozsiahlejších sedlách.

Poloha svahu s ohľadom na slnečné žiarenie, osvetlenie, vietor a zrážky sa člení podľa svetových strán. Ide o orientáciu reliéfu, ktorá je dôležitá pre stanovenie podkladov pre mikroklimu územia, lokalizáciu poľnohospodárskych plodín, športových aktivít a pod.

V katastri sú zastúpené všetky expozície svahov podľa svetových strán, nakoľko územie tvorí časť zaobleného masívu Hájovej hory a Krivého javora a časť mierne zvlnené svahy pahorkatiny. Prevládajú severné, severozápadné a miestami západné svahy. Málo zastúpené sú východne orientované svahy.

Hydrologické pomery

Z hľadiska hydrogeografických charakteristík riešené územie katastra Podhradík patrí k úmoriu Čierneho mora, do povodia rieky Bodrog. Hydrologickou osou tohto územia je vodný tok Šebastovka, tvorí ľavostranný prítok vodného toku Sekčov. Vodný tok Sekčov sa vlieva ako ľavostranný prítok do rieky Torysa v južnej časti zastavaného územia mesta Prešov. Z hľadiska charakteru prameniska ide o typ „horské pero“, pričom vodný tok

Šebastovka priberá vo východnej časti zastavaného územia obce vodný tok Šebastovík. Sústredený odtok v údolnej nive a vodný tok pretekajúci cez zastavané územie obce môže pri istých typoch zrážok predstavovať riziko pre zastavané plochy, vznik zátopovej vlny, čo už obyvatelia obce v minulosti neraz pocítili.

Vodné toky vo vymedzenom môžeme zaradiť do vrchovinnó – nížinnej oblasti. Z hľadiska typu režimu odtoku zaradiť do vrchovinnó – nížinnej oblasti s dažďovo – snehovým režimom odtoku. Najvyššie vodné stavy sú začiatkom jari v mesiacoch február, marec a apríl, najnižšie vodné stavy sú koncom leta a na začiatku jesene v mesiaci september. Priemerný špecifický odtok sa vo vymedzenom riešenom území katastra v časovom období rokov 1931 – 1980 pohyboval v intervale od 5 do 10 l.s-1. km-2. Maximálny špecifický odtok s pravdepodobnosťou opakovania raz za 100 rokov sa vo vymedzenom území pohyboval v intervale od 1,4 do 1,8 m3.s-1. km-2.

Z hľadiska hydrogeologických pomerov hydrogeologické kolektory v širšie riešenom území sú v malej miere prolúviálne sedimenty a vulkanické horniny s miernou prietochnosťou a hydrogeologickou produktivitou ($T = 1.10^{-4} - 1.10^{-3} \text{ m2.s-1}$). Dominujúcim kolektorom sú ílovce s miernou prietochnosťou a hydrogeologickou produktivitou ($T = 1.10^{-4} - 1.10^{-3} \text{ m2.s-1}$). Hydrogeologický komplex tvoria sedimenty neogénu a neovulkanity, ktoré majú prevažne puklinovú priepustnosť. Z hľadiska výskytu a cirkulácie podzemnej vody sú to veľmi rôznorodé horniny. Málo priaznivé podmienky pre vytváranie kolektorov podzemnej vody sa najlepšie odrážajú vo všeobecne nízkej výdatnosti prameňov dosahujúcej často iba niekoľko desiatín, maximálne do niekoľkých l.s-1. Územia budované neogénnymi sedimentmi a neovulkanitmi sú charakterizované prevažne plytkým obehom podzemných vôd viazaným na pokryvné zvetralinové útvary a zónu rozvoľnenia, zvetrávania a tektonického porušenia nad eróznou bázou.

Zdroj: Územný plán obce Podhradík

Klimatické podmienky

Územie v okolí obce Podhradík možno na základe klimatických charakteristík zaradiť do troch oblastí:

- teplej klimatickej oblasti, mierne vlhkej, s chladnou zimou reprezentovanej okrskom T7, západná časť katastra,
- mierne teplej klimatickej oblasti reprezentovanej mierne teplým, mierne vlhkým pahorkatinovým až vrchovinovým okrskom M3, stredná časť katastra,

- chladnej klimatickej oblasti, mierne chladnej C1.

Priemerný ročný počet letných dní v rámci časového obdobia rokov 1961 – 1990 na najbližšej klimatickej stanici lokalizovanej v meste Prešov dosiahol hodnotu 49 dní a priemerný ročný počet mrazových dní dosiahol hodnotu 124 dní. Priemerný ročný počet dní s celodenným vykurovaním sa vo vymedzenom riešenom území pohyboval od 220 do 240 dní.

Z hľadiska výskytu hmiel patrí predmetné katastrálne územie Podhradík do oblasti zníženého výskytu hmiel – podhorské až horské svahové polohy, s priemerným počtom dní s hmlou pohybujúcim sa v intervale od 20 do 50 dní. Vo východnej časti katastra sú vrcholové polohy Slanských vrchov zaradené do oblasti horských advektívnych hmiel, s priemerným počtom dní s hmlou pohybujúcim sa v intervale od 70 do 300 dní. Priamo v obci Podhradík sa nenachádza zrážkomerná stanica.

Z hľadiska zaťaženia územia prízemnými inverziami patrí širšie dotknuté územie mesta Prešov medzi priemerne inverzné polohy plošne zahŕňajúce predovšetkým široké údolia riek Torysa a Sekčov a severnú časť Košickej kotliny južne od samotného mesta. V prípade mesta Prešov a jeho okolia je určujúcim faktorom veterných pomerov v predmetnom území predovšetkým severojužná orientácia Košickej kotliny, uzavretej zo západu, čiastočne severu a z východu pohoriami. Z prezentovaných údajov sú zrejmé dominantné vetry severných a južných smerov, pričom v porovnaní s inými oblasťami Slovenska má oblasť okolia Prešova pomerne nízky pomer bezvetria. Pomerne široké údolie Torysy nevytvára možnosti pre dlhodobé stagnácie chladného vzduchu. Inverzné polohy sú v nízko položených miestach v okolí Torysy. Na ich formovaní sa podieľajú stekajúce prúdy chladného vzduchu, najmä zo západných svahov Slanských vrchov.

Zdroj: Územný plán obce Podhradík

Pôdne pomery

Pôdotvorné procesy sú podmienené rôznymi endogénnymi a exogénnymi faktormi ako je materská hornina, klíma, biologické činitele, geografia terénu. Odrazom vplyvu týchto faktorov sú základné vlastnosti pôdy, a to chemické, fyzikálne a biologické. V riešenom území prevládajú pseudogleje a kambizeme, v menšej miere fluvizeme, pričom tu nachádzame ich jednotlivé subtypy.

Kambizeme patria do skupiny pôd hnedých, pre ktoré je charakteristický proces hnednutia (alterácie), oxidického zvetrávania, s dominantným kambickým B- horizontom.

Kambizeme pseudoglejové (KMg) – stredne hlboké až hlboké na svahoch do 12o. Sú rozšírené najmä v južnej časti riešeného územia. Obsah prachových častíc (z kambizemí najvyšší – 60 %) a hrubého prachu (36 % v povrchovom horizonte), ich spolu s výrazne zníženou priepustnosťou podorničia pre vodu zaraďuje k najviac erodovaným pôdam tohto územia. Výmenná reakcia je slabo kyslá 5,9 pH/KCl a sorpčný komplex nasýtený bázami na 60 %, pri sorpčnej kapacite 16,5 mval na 100 g. Obsah prijateľného P je 49,5 mg.kg-1 a K 208 mg.kg-1. V týchto pôdach sa z dôvodu ich výskytu v depresných polohách, ako aj v dôsledku zníženej priepustnosti prejavujú sezónne výrazné znaky oxidačno-redukčných procesov v spodnej časti ornice a v podorničí.

Kambizeme typické kyslé (KMma) – stredne hlboké až hlboké na svahoch do 12o tvoria len veľmi malé percento z celkovej výmery pôdy riešeného územia. Obsah celkového prachu je 53,5 %, hrubého prachu 29,8 %, to znamená, že sú tiež veľmi ľahko erodovateľné. Obsah humusu je vyšší, priemerne 2,6 %, čo je podmienené najmä vyšším zastúpením trávnych porastov na týchto pôdach. Výmenná reakcia je kyslá 5,4 a sorpčný komplex je nasýtený bázickými kationmi priemerne na 39 %. Relatívne veľmi malé zvýšenie pH a nasýtenia v povrchovom horizonte je podmienené kultiváciou. Obsah prijateľného P je 43 mg.kg-1, K 193 mg.kg-1. Intenzita hnojenia je v týchto pôdach s najväčšou pravdepodobnosťou nižšia ako v predchádzajúcich a rovnako v nich nie je používané vápnenie.

Subtypy kambizemí s plytkým profilom (KM) (do 0,30 m) sú prevažne stredne ťažké. Sú to pôdy využívané prevažne ako trvalé trávne porasty. Majú vyšší obsah humusu, priemerne 2,9 %. Sú prevažne slabo kyslé s nasýtením sorpčného komplexu bázami pod 50 %. Obsah prijateľného P je nízky, pretože tieto pôdy sú väčšinou využívané menej intenzívne. Okrem malej hĺbky profilu majú často veľmi členitý mikrorelief povrchu (zosuvy, terasy, erózne strže). Subtypy kambizemí na svahoch od 12 do 25o (KM) – sú prevažne stredne ťažké s vysokým zastúpením prachových častíc v prvom horizonte (53 %), čo v orných pôdach na svahoch nad 12o pri súčasnej agrotechnike zapríčiňuje výrazné poškodzovanie plošnou vodnou eróziou. Obsah humusu je priemerne 2,4 %, pôdna reakcia je slabo kyslá 5,6 pH/KCl, obsah prijateľného P a K v rámci kambizemí je najnižší, čo sa dá vysvetliť vysokým zastúpením extenzívne využívaných pôd, ale svoj podiel tu má zrejme aj erózia.

Fluvizeme (FM, FMm, FMG) – ich výskyt je viazaný na nivy vodných tokov. V riešenom území je ich výmera veľmi nízka. Sú to pôdy prevažne stredne ťažké s dobrými fyzikálnymi vlastnosťami s relatívne vysokým obsahom humusu (2,8 %), so slabo kyslou až neutrálnou pôdnou reakciou 6,7 pH,

s vysoko nasýteným sorpčným komplexom a vysokým obsahom prijateľných živín. Charakteristické pre nivy v tejto oblasti je ich úzka výmera a stredne silná až silná skeletovitosť. Pseudogleje (PGm) – Sú tú pôdy stredne ťažké s typickým vysokým obsahom prachových častíc (nad 70 %, so zastúpením hrubého prachu 50 %). Ďalšou typickou vlastnosťou je veľké zvýšenie obsahu ílu v podorníči, čo je sprevádzané prirodzene vyššou objemovou hmotnosťou, ale i náchylnosťou na utlačanie, najmä orbou pri väčšej vlhkosti. Obsah humusu je nízky 1,8 % s vysokým podielom fulvokyselín a poklesom v podorníči na 0,7 %. Pôdna reakcia je v priemere 6,0 pH/KCl, hlbšie klesá na 5,0 pH. Sorpčný komplex je nasýtený bázami nad 50 %. Obsah prijateľného P a K je vysoký, pretože sú intenzívne využívané.

Z pôdných druhov prevládajú v území pôdy piesčito–hlinité a hlinito–piesčité, neskeletnaté až slabo kamenité (obsah skeletu do hĺbky 0,6 m v rozsahu 0 – 20 %).

Podľa dostupných údajov sa v riešenom území nenachádzajú kontaminované pôdy.

Zdroj: Územný plán obce Podhradík

Tabuľka 7 Pôdny fond v obci Podhradík v r. 2024

Pôdny fond	Výmera v m ²
Celková výmera územia obce	10 565 085
Poľnohospodárska pôda - spolu	2 542 046
Poľnohospodárska pôda - orná pôda	1 156 151
Poľnohospodárska pôda - chmeľnica	0
Poľnohospodárska pôda - vinica	0
Poľnohospodárska pôda - záhrada	89 607
Poľnohospodárska pôda - ovocný sad	6 387
Poľnohospodárska pôda - trvalý trávny porast	1 289 901
Nepoľnohospodárska pôda - spolu	8 023 039
Nepoľnohospodárska pôda - lesný pozemok	7 612 886
Nepoľnohospodárska pôda - vodná plocha	28 983
Nepoľnohospodárska pôda - zastavaná plocha a nádvorie	298 537
Nepoľnohospodárska pôda - ostatná plocha	82 633

Zdroj: ŠÚ SR

Celková výmera územia obce je 1 056,51 ha, výmera poľnohospodárskej pôdy je 254,20 ha (24,06 %) a nepoľnohospodárskej pôdy 802,30 ha (75,94 %).

Celkovo najvyššie zastúpenie má lesný pozemok, ktorý tvorí až 72,06 % celkovej výmery pôdneho fondu obce Podhradík. Čo sa týka poľnohospodárskej pôdy má s výmerou 128,99 ha najväčšie zastúpenie TTP. V obci nie sú žiadne chmeľnice ani vinice.

Tabuľka 8 Štruktúra pôdných typov poľnohospodárskych pôd v okrese Prešov

Pôdny typ	Zastúpenie v %
FM - fluvizem	8,34
ČA - čiernica	2,83
ČM - černoziem	0,31
RM - regozem	4,16
HM - hnedozem	3,36
LM - livizem	1,40
KM - kambizem	55,90
PZ - podzol	-
PG - pseudoglej	16,41
RA - rendzina	5,87
OM - organozem	-
SK - slanisko, SC - slanec	-
LI - litozem, RN - ranker	0,07
GL - glej	0,32
KT - kultizem	-
INÉ - litozeme, rankre, rendziny resp. kambizeme a ich komplexy na zrázoch	1,02

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pt/pt.aspx

Chránené územia

Za osobitne chránené časti prírody a krajiny sa podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“) považujú územia, ktoré sú vyhlásené za chránené územia (územná ochrana) a chránené druhy rastlín a živočíchov (druhovú ochranu). Územná ochrana je ochrana územia v 2. až 5. (najvyššom) stupni ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z. z. Na území, ktorému sa neposkytuje územná ochrana v 2. až 5. stupni ochrany, platí podľa zákona č. 543/2002 Z. z. 1. stupeň ochrany.

Chránené územia môžu byť súčasťou národnej siete chránených území alebo môžu byť súčasťou európskej siete chránených území – NATURA 2000 (územia európskeho významu – SKUEV a chránené vtáčie územia – CHVÚ).

Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii. (Zdroj: www.sospr.sk)

Základom pre vytvorenie sústavy Natura 2000 sú dve právne normy EÚ: smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov (známa tiež ako smernica o vtákoch – Birds Directive); smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (známa tiež ako smernica o biotopoch – Habitats Directive). Sústavu NATURA 2000 tvoria teda 2 typy území: 1. osobitne chránené územia (Special Protection Areas, SPA) - vyhlasované na základe smernice o vtákoch - v národnej legislatíve: chránené vtáčie územia;

V k. ú. Podhradík sa nachádza chránené vtáčie územie: Slanské vrchy

Kód lokality: **SKCHVU025**

Rozloha: 60381,935 ha

Správca územia: RSOPK Prešov

Katastrálne územia: Abranovce, Banské, Bačkov, Blažice, Bohdanovce, Boliarov, Brestov, Brezina, Byšta, Cabov, Dargov, Davidov, Hanušovce nad Topľou, Hermanovce nad Topľou, Herľany, Hlinné, Juskova Voľa, Kalša, Kamenná Poruba, Kecеровský Lipovec, Kokošovce, Košický Klečenov, Kravany, Kuzmice, Lesíček, Lúčina, Malé Ozorovce, Mirkovce, Mudrovce, Nižná Kamenica, Nový Salaš, Okružná, Opiná, Pavlovce, Petrovce, Podhradík, Rankovce, Rudlov, Ruskov, Ruská Nová Ves, Rákoš, Sečovská Polianka, Skároš, Slanec, Slanská Huta, Slanské Nové Mesto, Slančík, Slivník, Stankovce, Svinica, Trnávka, Trstené pri Hornáde, Tuhrina, Varhaňovce, Vechec, Veľké Ozorovce, Veľký Kazimír, Vyšná Kamenica, Vyšná Myšľa, Vyšná Šebastová, Zbehňov, Zemplínska Teplica, Zlatník, Zlatá Baňa, Zámotov, Červenica, Ďurkov, Šarišská Poruba, Žehňa, Žírovce.

Vyhlasovací predpis: Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 193/2010 Z. z. zo 16. apríla 2010

Tabuľka 9 Prehľad CHVÚ v okrese Prešov

Názov chráneného územia	Kód lokality	Výmera CHÚ
Čergov	SKCHVU052	35 850 ha
Slanské vrchy	SKCHVU025	60 382 ha
Volovské vrchy	SKCHVU036	121 854 ha

2. osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, SAC) - vyhlasované na základe smernice o biotopoch - v národnej legislatíve: územia európskeho významu - pred vyhlásením, po vyhlásení je územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území. Z hľadiska územnej ochrany prírody **do katastrálneho územia Podhradík nezasahuje žiadne chránené územie národného alebo európskeho významu.**

Tabuľka 10 Prehľad CHÚ v okrese Prešov

Kód lokality	Názov lokality
SKUEV0207	Kamenná Baba
SKUEV0320	Šindliar
SKUEV0321	Salvátorské lúky
SKUEV0322	Fintické svahy
SKUEV0323	Demjatské kopce
SKUEV0324	Radvanovské skalky
SKUEV0330	Dunitová skalka
SKUEV0332	Čergov
SKUEV0390	Pusté pole
SKUEV0401	Dubnícke bane
SKUEV0932	Šimonka
SKUEV0934	Gýmešský jarok
SKUEV0940	Hornádske lúky
SKUEV4005	Solivarsko- švábske duby
SKUEV4007	Dolný tok Torysy
SKUEV4097	Lúky nad Hradiskom
SKUEV4101	Lúky pod Dubníkom

Zdroj: <https://natura2000.sopsr.sk/lokality/uev/vyhľadavanie-uev/?do#do>

Odpadové hospodárstvo

Obec je zodpovedá za nakladanie s odpadmi (Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov), ktoré vznikli na území obce a tieto podrobnosti o nakladaní s odpadmi obec upravuje vo všeobecne záväznom nariadení (VZN). Náklady na činnosti nakladania s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi hradí obec z miestneho poplatku podľa zákona o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady.

Vývoz TKO je zabezpečovaný pravidelne 1x za 2 týždne a separovaný zber podľa harmonogramu vývozov v obci. Zber a vývoz komunálneho odpadu zabezpečuje KOSIT, a.s. Komunálny odpad zabezpečuje firma KOSIT. Odpad je vyvážený na skládku v obci Petrovce. V roku 2024 predstavoval Zmesový komunálny odpad: 39,470 t, Objemný odpad: 7,04 t.

Miera triedenia komunálneho odpadu: 52,92 %

Separovaný odpad: Papier: 2,46 t, Sklo: 7,52 t, Plasty: 7,271 t, Kovový odpad: 12,831 t, Elektroodpad: 17,522 t, Biologicky rozložiteľný odpad: obyvatelia rodinných domov recyklujú v kompostovacích zásobníkoch (134 ks).

Zdroj: OcÚ Podhradík - Ročný výkaz o komunálnom odpade z obce rok 2024

Základnou podmienkou pre zhodnocovanie odpadov je ich separovaný zber v požadovanom kvalitatívnom a kvantitatívnom rozsahu. Systém separovaného zberu si zvolí obec podľa špecifických potrieb a podmienok územia. V komunálnej sfére je prioritné plánovanie zamerané na zlepšenie technického vybavenia miest a obcí pre separovaný zber odpadov, na efektívnosť zberového systému v obciach a mestách so zabezpečením väčšieho množstva separovaných zložiek komunálneho odpadu a na doriešenie zberu nebezpečných zložiek z komunálneho odpadu. Zníženie zneškodňovania biologicky rozložiteľných odpadov na skládkach odpadov vyvoláva potrebu alternatívnych metód zhodnocovania biologicky rozložiteľných odpadov po ich separovanom zbere.

História obce

Obec Podhradík vznikla ako potočná radová dedina pod hradom Šebeš. Tento bol v 13. storočí sídlom panstva, spomína sa v roku 1315, kedy patrila Sinkovcom, od roku 1491 patrila mestu Košice. Obec patrila tomuto panstvu. V roku 1550 prešla do vlastníctva mesta Košice a toho istého roku ju spustošili Prešovčania. V roku 1550 hrad zanikol, keď ho obliehali a podpálili meštianske vojsko Prešova. Sú tu zrúcaniny hradu Šebeš, ktoré sa nachádzajú nad obcou.

Odvtedy spustol a jeho stavebný materiál postupne rozviezli. Hradné zrúcaniny sú dnes už hodne redukované a prerastené vegetáciou. Napatrne zvyšky poukazujú na gotickú stavbu. Obec bola súčasťou Šarišskej župy.

Zdroj: Územný plán obce Podhradík

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1401. Z historických záznamov sa Podhradík spomína už v roku 1363 pod názvom Waralia, ojedinele Šebeš Waralia a vybudovali ho usadlíci podľa zákupného práva. Tiež je viac ako pravdepodobne, že obec má názov odvodený od hradu, ktorý sa dávno vypíнал za obcou pod Dubovou horou. Na tomto hrade býval pán menom Šebeši. V roku 1537 hrad bol napadnutý zbrojnošmi z Prešova a vypálený. Ak nie vtedy tak neskôr pri zrážke roku 1550 Šebeš natoľko poškodili, že začiatkom 17. storočia sa už spomína ako ruina (dirutum castrum Sebes). Nový hrad sa nevystaval a všetok majetok (polia, lesy, lúky) prevzal do úžitku šebeský gróf Wengerský, pôvodom Poliak, ktorý postupne aj so svojim nástupcom Weisom v roku 1911 odpredali aj s Dubovou horou. V roku 1890 mala obec 80 až 100 obyvateľov a v tom istom roku ju postihla nebezpečná choroba cholera, pri ktorej zomrelo 18 ľudí. Ich hlavný zdroj obživy bolo roľníctvo a práca na pánskom. O štyri roky neskôr obec postihla veľká povodeň, ktorá sa zopakovala o 110 rokov neskôr v roku 2004 (28.7.2028) a narobila značné materiálne škody.

Povoynové roky sú charakterizované priaznivejšími pomermi, ktoré skvalitňovali život ľudí. V roku 1950 začala premávať autobusová doprava a v roku 1957 v akcii Z sa začalo s výstavbou kultúrneho domu. Postupne v roku 1958 bol postavený železobetónový most v strede obce, nová asfaltová cesta medzi našou obcou a Vyšnou Šebastovou a začala sa výstavba JRD – kravíny, ošípané, hydináreň. V ďalších rokoch pribudla do obce nová hasičská zbrojnica, nové verejné osvetlenie obce a v roku 1976 bol vybudovaný vodovod. Pred 40 rokmi vznikla z bývalej základnej školy materská škola, ktorá funguje nepretržite doteraz s tým, že bola urobená rozsiahla vnútorná rekonštrukcia. V posledných 20-tich rokoch minulého storočia sa naďalej rozvíjalo materiálno-technické vybavenie obce. Obec v tom čase dostala novú tvár postavením modernej predajne potravín a pohostinstva, rekonštrukciou MŠ, vybudovaním parkov, tenisového ihriska, postavením kostola, plynofikáciou dediny, prístavbou kultúrneho domu, výstavbou nových obecných ciest, a a odovzdanie Domu smútku v roku 2005 do užívania.

Zdroj: <https://www.podhradik.sk/zivot-v-obci/historia>

Archeologické lokality a náleziská

Na riešenom území obce sa nachádza archeologická lokalita, ktorá bola vyhlásená za národnú kultúrnu pamiatku. Pamiatka je zapísaná v Ústrednom zozname pamiatkového fondu pod číslom 4271/0. Túto archeologickú lokalitu vo východnej časti obce, stredoveký hrad Šebeš, je potrebné chrániť, dodržať ustanovenia § 32 zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu. Hranica ochranného pásma archeologickej lokality nie je stanovená.

Zdroj: Územný plán obce Podhradík

Obrázok 4 Hrad Šebeš (NKP)

Zdroj: <https://www.podhradik.sk/zivot-v-obci/zaujímavosti/hrad-sebes-a303-846>

Pred rokom 2012 málokto presne vedel, kde je hrad Šebeš ani ako vyzerá. Dnes je dominanta nad obcou a je jednou zo šiestich hradných lokalít v okolí Prešova, ktorá tvorí Prešovskú hradnú cestu. Lokalita hradu bola husto porastená náletovými drevinami. Na hradnej plošine neboli viditeľné žiadne nadzemné časti muriva. Hrad povstal zo zeme vďaka iniciatíve obce a nadšencov pre záchranu hradov, ktorí v rámci programu „Obnovme si svoj dom“ počas obdobia 2012 – 2014 ho dali do takej podoby, že dnes je vyhľadávaným miestom turistov z celého Slovenska, ale i zahraničia. Počas tohto obdobia sa odkryla hradná plošina od náletových drevín, časť obvodovej hradby a vykonal sa archeologický výskum. Ten odhalil bohatý stredoveký keramický materiál – stolová keramika, neglazované miskovité kachlice fragmenty glazovaných renesančných kachlíc. K zaujímavým nálezom patria hroty strieliek, ostroha, vyrezaná kostená ozdoba ale najmä, strieborný denár Ľudovíta II. Jagelovského z roku 1526, denár Františka I. Habsburského z roku 1552. Realizáciu obnovy hradu Šebeš sa zatriktívnila oblasť Slanských vrchov a podporil sa cestovný ruch v regióne.

Na západnom úpätí skalného brala hradu Šebeš je do skaly vysekaný text – súbor číslíc s menom L.CSEH a dátumom 24. august 1896. Podľa Geologického ústavu Dionýza Štúra, sú na skale vysekané údaje o portáli štôlne na „žive stribro“, teda rumelku, ktorá sa používa na výrobu ortuti. Štôlna sa nachádza na opačnej strane potoka Šebastovka, na úpätí Hábovej hory. Počas 2. svetovej vojny si v nej obyvatelia Podhradíka ukrývali potraviny, hlavne obilie. V súčasnosti štôlna rýchlo degraduje, prepadáva sa jej strop a hrozí, že úplne zanikne. Ľudovít Čech (1840-1908) bol vynikajúci banský merač a geológ, ktorý bol v roku 1892 posúdiť stav banského podnikania na opálových baniach na Dubníku. Táto oblasť sa mu asi zapáčila a neskôršie navštívil aj hrádok Šebeš. Vykonal stovky geologických pozorovaní. Čechove dokumenty svedčia o jeho odbornej vyspelosti a svojimi bohatými skúsenosťami sa zaradil na významné miesto v kontexte geológov Rakúsko-Uhorska. Jeho zbierka žilnej výplne a sprievodných hornín bola už koncom roku 1876 veľmi bohatá a obsahovala takmer 2 500 kusov. Od roku 1897 viedol aj geologické cvičenia v Baníckej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici ako výpomocný profesor. Ľ. Čech zmapoval stovky kilometrov banských diel a vytvoril si vlastnú metódu geologického mapovania, ktorú potom používali aj iní banskí geológovia.

Zdroj: Individuálna výročná správa obce Podhradík za rok 2023

Krajský pamiatkový úrad Prešov na základe dosiaľ evidovaných archeologických lokalít určil územie historického jadra obce, ktorého súčasťou je zaniknutý rímskokatolícky kostol Najsvätejšej Trojice z roku 1755, ktorý bol prefasádovaný v 1. polovici 19. storočia v klasicistickej úprave na mieste, ktorého bol postavený nový rímskokatolícky kostol najsvätejšej Trojice. Historické jadro obce je územie s predpokladanými archeologickými nálezmi (1. písomná zmienka o obci k roku 1363).

Zdroj: Územný plán obce Podhradík

Pamiatky, pamätihodnosti a cirkevné stavby

Na území obce Podhradík na mieste pôvodného rímskokatolíckeho kostola, postaveného v roku 1755, ktorý bol neskôr po rôznych úpravách v roku 1992 zbúraný pretože sa objavili statické nedostatky a nebolo možné ho zachrániť, sa nachádza nový rímskokatolícky kostol Najsvätejšej Trojice. Po posviacke základného kameňa sv. Otcom Jánom Pavlom II. dňa 22. 04. 1990 na letisku vo Vajnoroch, obyvatelia obce zväčša svojpomocne postavili nový moderný rímskokatolícky kostol Najsvätejšej Trojice. Po dvadsiatich rokoch od konsekrácie v roku 2014

bol zmodernizovaný jeho interiér. Popri osadení nových lavíc ho zdobia vitráže, nová maľba a moderné osvetlenie.

V susedstve s kostolom sa nachádza evanjelická zvonica, ktorá pred časom prešla obnovou a dostala nový, pekný vzhľad.

Na území obce v zastavanom území je niekoľko voľne stojacích krížov, ktoré sú vždy pamätníkmi miestnych udalostí v histórii obce a aj keď nie sú zapísané v zozname pamiatkového fondu kultúrnych pamiatok sú súčasťou kultúrneho dedičstva obce a ako takým je im potrebné v riešení územného plánu venovať primeranú ochranu a zveľadovanie.

Obrázok 5 Kostol Najsvätejšej Trojice v obci Podhradík

Zdroj: <https://www.podhradik.sk/obec-podhradik-g28-309#gallery-12>

Symboly obce

Symbolmi obce Podhradík sú erb, vlajka a pečať obce.

Blazón erbu: V červenom štíte strieborný hrad na vysokom modrom vrchu, preloženom strieborným, zlato nimbovaným Baránkom Božím v zlatej zbroji, držiacim za sebou striebornú žrd' so zlatou, lastovičím chvostom ukončenou zástavkou.

Komentár: Motív baránka podľa odtlačku pečatidla obce z druhej polovice 19. stor. doplnený o hovoriaci prvok - figúru hradu.

Číslo uznesenia: OZ - 34/2001

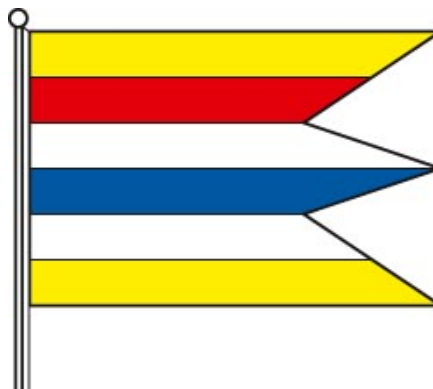
Signatúra HR SR: P-140/2001

Autori: Jozef Petrovič, Kvetoslava Hanzová

Obrázok 6 Erb obce Podhradík

Obrázok 7 Vlajka obce Podhradík

Zdroj: https://ives.minv.sk/heraldreg/detail?id_nositel=2498

Obecná vlajka má podobu šiestich pozdĺžnych pruhov žltého, červeného, bieleho, modrého, bieleho a žltého. Vlajka má pomer strán 2 : 3 a ukončená je tromi cípmi, t. j. dvomi zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu. Farebnosť pruhov na vlajke je daná farbami obecného erbu.

Zdroj: <https://www.buyflags.eu/podhradik>

Pečať obce - zo sfragistických prameňov sa zachovalo nedatované typárium pravdepodobne z druhej polovice 19. storočia, ktoré sa nachádza v zbierke pečatidiel Šarišského múzea v Bardejove. Je to zatiaľ najstarší zachovaný symbol obce. Pravdepodobne obec používala aj staršie pečatidlo minimálne z konca 18. storočia. Kruhový nápis v maďarskom jazyku znie: SÁROS MEGYE SEBESVÁRALJA KOZSÉG PECSÉTJE (Šarišská župa, pečať obce Podhradík.)

Obrázok 8 Pečať obce Podhradík

Zdroj: <https://www.podhradik.sk/samosprava/symbols-obce>

Významné osobnosti obce

Dňa 20.06.1999 vošiel do histórie obce ako deň prvej primičnej sv. omše novokňaz, rodák z našej obce **Mgr. Dušan Nemec**, ktorého dňa 16.6.2002 nasledoval salezián **Mgr. Peter Varga** a dňa 19.6.2005 **Mgr. Peter Nemec**.

Zdroj: <https://www.podhradik.sk/zivot-v-obci/historia>

Významné spolky v obci

ženský folklórny súbor „Lešnikovo dzifčata“

DFS Jareček

Urbárska spoločnosť – pozemkové spoločenstvo Podhradík

Technická infraštruktúra a doprava

Zásobovanie pitnou vodou

Obec má vybudovaný gravitačný vodovod z roku 1976, ktorý bol v roku 1988 rozšírený. Vodovod je v správe Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti a.s. Košice a je zásobovaný z miestneho vodárenského zdroja, prameň Hruny, s povoleným odberom 0,69 ls-1 a bilančnou výdatnosťou 0,91ls-1. Voda z prameňa, ktorý má vybudované PHO I0 a II0 priteká gravitačne do vodojemu potrubím D 90. Akumulácia vody je vo vodojeme na kóte dna 485,50 m.n.m. s objemom 100 m³. Z vodojemu sú odberatelia zásobovaní cez zásobné a rozvodné potrubia D 110 mm a cez prípojky D 32. Rozvodné potrubia sú trasované v zelenom páse alebo okrajom miestnych a cesty III/018202. Na základe urbanistického riešenia je rozvodné vodovodné potrubie maximálne zaokruhované tak, aby spoľahlivo zásobovali jestvujúce a navrhované objekty v potrebnom množstve vody a požadovanom tlaku.

Je potrebné dobudovať verejný vodovod pre novú IBV.

Kanalizácia a ČOV

Obec nemá vybudovanú verejnú kanalizáciu v celej obci. Kanalizácia je vybudovaná iba z časti obce, cca 30% domácností je napojených na kanalizáciu s napojením na ČOV v Kendiciach. Je potrebné dobudovať kanalizáciu pre celú obec. Objekty občianskej vybavenosti a veľká časť rodinných domov majú vybudované vlastné žumpy. Dažďové vody z intravilánu sú odvádzané priekopami a rigolmi, ktoré sú zaústené do neupraveného potoka.

Z dotazníkového prieskumu vyplýva potreba dobudovať kanalizáciu v celej obci.

Zásobovanie elektrickou energiou

Obec Podhradík je v súčasnosti zásobovaná elektrickou energiou z distribučných trafostaníc 22/0,4kV. Trafostanice TS 1, TS 2 a TS H sú napojené po VN strane prípojkami VN tvorenými vodičmi 3 x 35 AlFe 6 od kmeňovej VN linky VSD číslo 209 na podperných bodoch. Existujúce sekundárne elektrické rozvody NN sú realizované vzdušným vedením na podperných bodoch (na betónových stĺpoch) v trasách situovaných vedľa miestnych komunikácií.

Zásobovanie plynom

Obec je plynofikovaná od roku 1996 pri tlakovej hladine 0,3 MPa. Odberatelia plynu sú zásobovaní plynom z miestnej STL siete, buď priamo cez STL prípojky plynu, alebo cez stredotlaké prípojky a regulátory tlaku STL/NTL. Zdrojom zemného plynu naftového je regulačná stanica pred obcou Vyšná Šebastová a STL plynovod Vyšná Šebastová – Teriakovce – Ruská Nová Ves DN 100 mm, PN0,4 MPa. Prívodné potrubie D 90 a rozvodné STL plynovody D 50 mm v obci je vybudované z materiálu IPE a sú nové, bezporuchové a s kapacitnou rezervou pre ďalší rozvoj obce.

Zásobovanie teplom

Zdroje a zariadenia na výrobu tepla väčšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú. Zásobovanie teplom v obci je riešené po jednotlivých objektoch samostatne. Výroba tepla v objektoch rodinných domov je zabezpečená individuálne plynom, spaľovaním hnedého uhlia a dreveného odpadu. Územný plán obce považuje zemný plyn za hlavný zdroj tepla s možnosťou využitia doplnkových zdrojov energie a odporúča uvažovať so zmenou palivovej základne prechodom na biomasu. V prípade nedostatočného využitia orných pôd pre poľnohospodárske účely, je možné tieto plochy preorientovať na pestovanie plodín pre energetické účely a ich využitie pri zásobovaní teplom. Zároveň je možné pre energetické účely využívať aj odpady z lesných plôch a bioodpady z obce.

Telekomunikačné a rádiokomunikačné zariadenia

Obec Podhradík je podľa telekomunikačného členenia súčasťou Regionálneho technického centra Východ. Obec nemá vlastnú telefónnu ústredňu. Telefónni účastníci obce sú pripojení na telefónnu ústredňu Prešov po prípojnom úložnom miestnom kábli po obec Vyšná Šebastová a odtiaľ vzdušným káblom. Jestvujúca miestna telefónna sieť je realizovaná úložným káblom s

napojením účastníkov vzdušným káblovým vedením z účastníckych rozvádzačov umiestnených na drevených pätkovaných stožiaroch v trasách situovaných vedľa miestnych komunikácií.

Miestny rozhlas je vedený z rozhlasovej ústredne situovanej v priestoroch obecného úradu. Odtiaľ je vyvedený vzdušný rozvod vedený na samostatných oceľových stožiaroch.

Prijem televízneho a rozhlasového signálu v obci je zabezpečený individuálne prostredníctvom antén.

Doprava

Obec Podhradík je koncovou obcou na ceste III/3432 Prešov (Nižná Šebastová) – Vyšná Šebastová – Podhradík. Vo Vyšnej Šebastovej sa na túto cestu napája cesta III/3437, vedúca do obce Severná. V strede medzi obcami Vyšná Šebastová a Podhradík sa na cestu III/3432 napája tiež účelová komunikácia, ktorá vedie z Teriakoviec v dĺžke cca 3,5 km. Cesta III/3432 sa v Prešove, v časti Nižná Šebastová, napája na cestu I/18 (E–371).

Predpokladá sa, že plánovaný východný obchvat mesta Prešov ako regionálna komunikácia bude pri obci Vyšná Šebastová mimoúrovňovo križovať (bez napojenia) cestu III/3432 Podhradík – Vyšná Šebastová – Prešov (Nižná Šebastová).

Pre obyvateľov obce je cestná osobná hromadná doprava zabezpečená autobusmi SAD Prešov, ktoré premávajú po trase Prešov – Nižná Šebastová – Vyšná Šebastová – Podhradík a späť. V obci sa nachádza jedna obojstranná autobusová zastávka na konci cesty III/3432 v centre obce s otočkou pre autobusy.

Cyklistická doprava v obci je využívaná za účelom dochádzky k objektom občianskeho vybavenia a do zamestnania. Cykloturistická trasa je realizovaná po ceste III/3432.

Pre obyvateľov obce Podhradík je železničná doprava možná po železničnej trati Kysak – Prešov – Plaveč a po trati Prešov – Strážske resp. Prešov – Bardejov. Najbližšia železničná zastávka je v Šarišských Lúkach vo vzdialenosti cca 7 km od Podhradíka a najbližšia železničná stanica je v Prešove vo vzdialenosti 12 km. Medzi stanicou v Prešove a obcou Podhradík je autobusové spojenie autobusmi SAD Prešov.

Hospodárstvo

- Firma CIPISEK, s.r.o. – výroba kožených výrobkov a šitie a požičiavanie krojov

Najvýznamnejšia poľnohospodárska výroba v obci :

- Družstvo Agroplus Prešov

Najvýznamnejší priemysel v obci :

Na základe analýzy doterajšieho vývoja možno očakávať, že hospodársky život v obci sa bude orientovať na : poľnohospodárstvo a lesníctvo.

Cestovný ruch a rekreácia

K najviac uplatňovaným formám dynamickej turistiky patrí pešia turistika a to predovšetkým v údolí potoka Šebastovka a naň nadväzujúci zalesnený masív Slanských vrchov, čo poskytuje široké možnosti nenáročných turistických vychádzok a relaxácie v prírodnom prostredí. Naproti tomu krajinná štruktúra západnej časti riešeného územia s dominantne zastúpenou veľkoblokovou ornou pôdou nie je z pohľadu turistického návštevníka veľmi atraktívna. Samotná obec má vhodné lokalizačné predpoklady ako východisko peších turistických a cykloturistických výletov predovšetkým vo väzbe na obec Ruská Nová Ves.

Pre pešiu turistiku v riešenom katastrálnom území obce Podhradík slúžia turisticky neznačené chodníky po poľných a lesných cestách. Riešeným územím prechádza hlavné turistické trasy značených turistických chodníkov (viď Turistický atlas Slovenska, VKÚ Harmanec, 2007):

- Zelený 5748 – vedie od kostola v obci Podhradík prechádzajúci východným smerom národnou prírodnou rezerváciou Dubová hora a na Javornickú poľanu, kde sa spája s červeným značeným chodníkom 0915,

- Žltý 8723 – vedie severovýchodným smerom do obce Pavlovce.

V blízkosti obce v katastrálnych územiach obci Teriakovce a Ruská Nová Ves sa nachádza ďalší turisticky značený chodník: Červený 0915 – prechádza po katastrálnom území obce Ruská Nová Ves a vedie z Kalvárie v meste Prešov cez Šimonku v Slanských vrchoch a končí v Dargovskom priesmyku.

Zdroj: Územný plán obce Podhradík

Vzdelávanie a školstvo

V obci Podhradík sa nachádza materská škola, ktorú navštevujú deti od 3 do 6 rokov. Tá im zabezpečuje predškolské vzdelávanie, šport, pobyt na zdravom vzduchu a vychádzky do prírody. V obci sa nenachádza základná škola.

Tabuľka 11 Prehľad počtu detí v MŠ v obci Podhradík

Školské zariadenie	Počet žiakov / detí – spolu				
	Rok 2024	Rok 2023	Rok 2022	Rok 2021	Rok 2020
Materská škola	20	25	23	23	23

Zdroj: ŠÚ SR

Zdravotníctvo a sociálna oblasť

Zdravotná starostlivosť v obci sa neposkytuje. Obec nemá zriadené zdravotné stredisko. Zdravotná starostlivosť pre občanov je poskytovaná v okolitých obciach ako sú Ľubotice príp. 10 km vzdialenom meste Prešov.

Sociálna starostlivosť je v obci zabezpečovaná v spolupráci s externou firmou Partnerstvo sociálnej inklúzie Šariš.

V roku 2023 boli poskytnuté pre občanov obce tieto sociálne služby: príspevok na obedy pre dôchodcov. Obec v prípade potreby zabezpečuje aj umiestnenie občanov v domove sociálnych služieb, v domove pre seniorov a detí v detských domovoch.

Časť A.I - Analýza vnútorného prostredia

Ľudské zdroje

Ľudské zdroje sú základným predpokladom pre zabezpečenie prosperity každého územia.

Tabuľka 12 Údaje o obyvateľoch obce Podhradík SODB 2021

Údaje o obyvateľoch			
Počet obyvateľov spolu:	muži:	ženy:	
418	199	219	
Hustota obyvateľstva (ob./km ²):	Štátni občania:	Cudzinci:	
39,56	416	2	
Veková štruktúra			
0 – 14-roční:	15 – 64-roční:	65 a viac roční:	Priemerný vek (roky):
101	249	68	37,67
Vzdelanie			
základné:	stredoškolské:	vysokoškolské:	Ekonomicky aktívni:
59	194	88	203
Najpočetnejšie náboženské vyznania			
Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke):	Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické):	bez náboženského vyznania:	
316	39	35	
Rodinný stav			
slobodný, slobodná:	ženatý, vydatá:	rozvedený, rozvedená:	vdovec, vdova:
179	201	14	24

Zdroj: <https://www.scitanie.sk/moja-obec/SK0417525031>

Tabuľka 13 Údaje o domoch v obci Podhradík SOBD2021

Údaje o domoch			
Domy:			
123			
Rodinné domy:			
117			
Bytové domy:			
0			
Domy vo vlastníctve fyzickej osoby:			
111			
Domy s vodovodnou prípojkou v dome z verejnej siete:	Domy s plynovou prípojkou:	Domy s prípojkou na kanalizačnú sieť:	Obnovené domy:
6	101	18	77

Zdroj: <https://www.scitanie.sk/moja-obec/SK0417525031>

Tabuľka 14 Údaje o bytoch v obci Podhradík SOBD2021

Údaje o bytoch		
Byty:		
123		
Byty v rodinných domoch:		
117		
Byty v bytových domoch:		
0		
Obecné byty:		
0		
Priemerná podlahová plocha bytu (m²):	Byty s vodovodom zo spoločného zdroja:	Byty vykurované plynom:
147,66	103	83

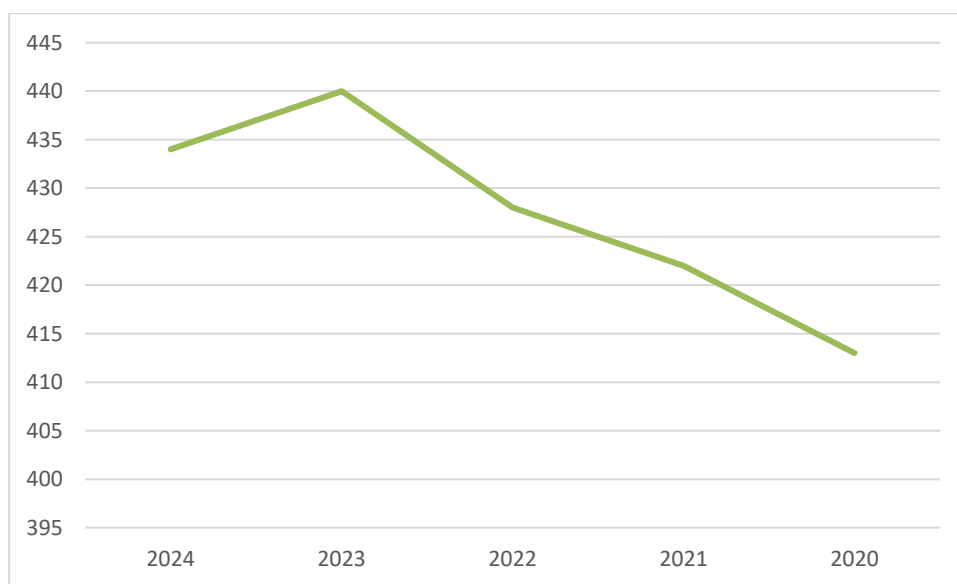
Zdroj: <https://www.scitanie.sk/moja-obec/SK0417525031>

Tabuľka 15 Vývoj počtu obyvateľov v obci Podhradík od roku 2020-2024

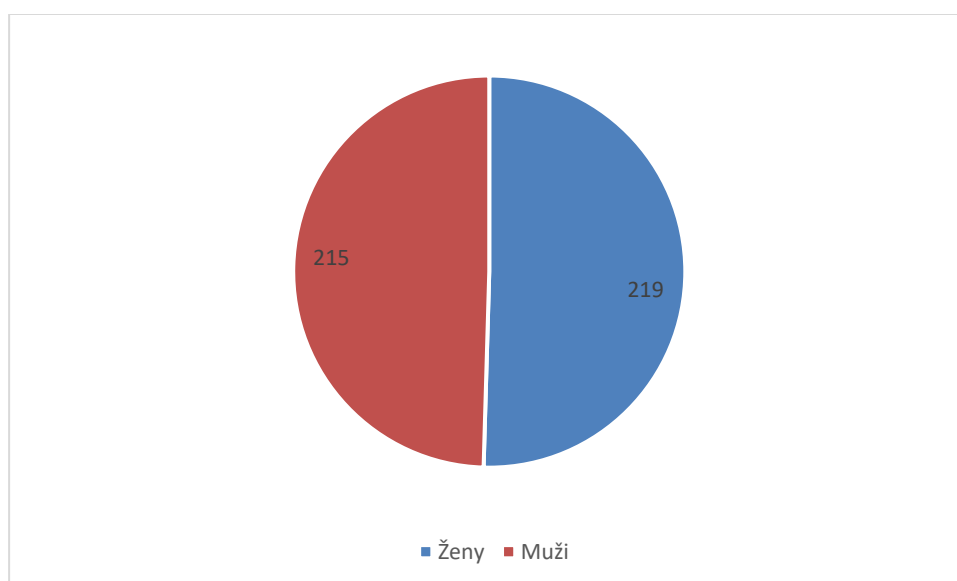
Rok	Ženy	Muži	Počet obyvateľov spolu
2024	219	215	434
2023	224	216	440
2022	220	208	428
2021	217	205	422
2020	217	196	413

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 1 Vývoj počtu obyvateľov v r. 2020 - 2024 v obci Podhradík

Graf 2 Počet obyvateľov podľa pohlavia v roku 2024 v obci Podhradík

Tabuľka 16 Prirodzený prírastok a úbytok obyvateľstva v obci od roku 2020-2024

Názov ukazovateľa	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Počet narodených spolu:	8	5	4	7	2
Počet zomretých spolu:	1	3	3	3	3
Prirodzený prírastok/úbytok	7	2	1	4	-1

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 17 Prírastok obyvateľstva sťahovaním v obci od roku 2020-2024

Názov ukazovateľa	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Počet prisťahovaných spolu:	16	7	16	8	3
Počet odsťahovaných spolu:	8	5	11	0	8
Migračné saldo spolu:	8	2	5	8	-5

Zdroj: ŠÚ SR

V obci Podhradík bol priaznivý demografický vývoj počtu obyvateľov v rokoch 2020-2023, nakoľko boli celkovo iba prírastky obyvateľov. V roku 2024 došlo k úbytku obyvateľov.

Analýza príčin a dôsledkov

Cieľom analýzy príčin a dôsledkov je:

- identifikovať problémy,
- nájsť ich príčiny a dôsledky, ktoré z nich vyplývajú.

V obci Podhradík sú identifikované 3 základné problémy:

1. *Nedostatočný stav miestnych komunikácií*
2. *Nedostatočný stav verejných budov a verejných priestranstiev*
3. *Nedostatočná environmentálna infraštruktúra*

V nasledujúcom strome problémov je možné vidieť schému jednotlivých problémov, ich súvislostí a dôsledkov.

1. *Nedostatočný stav miestnych komunikácií:*

Problém je spôsobený 3 hlavnými príčinami - frekventovanosť dopravy, klimatické podmienky a chýbajúce finančné prostriedky. Vďaka týmto príčinám sa stav vozoviek v obci zhoršuje.

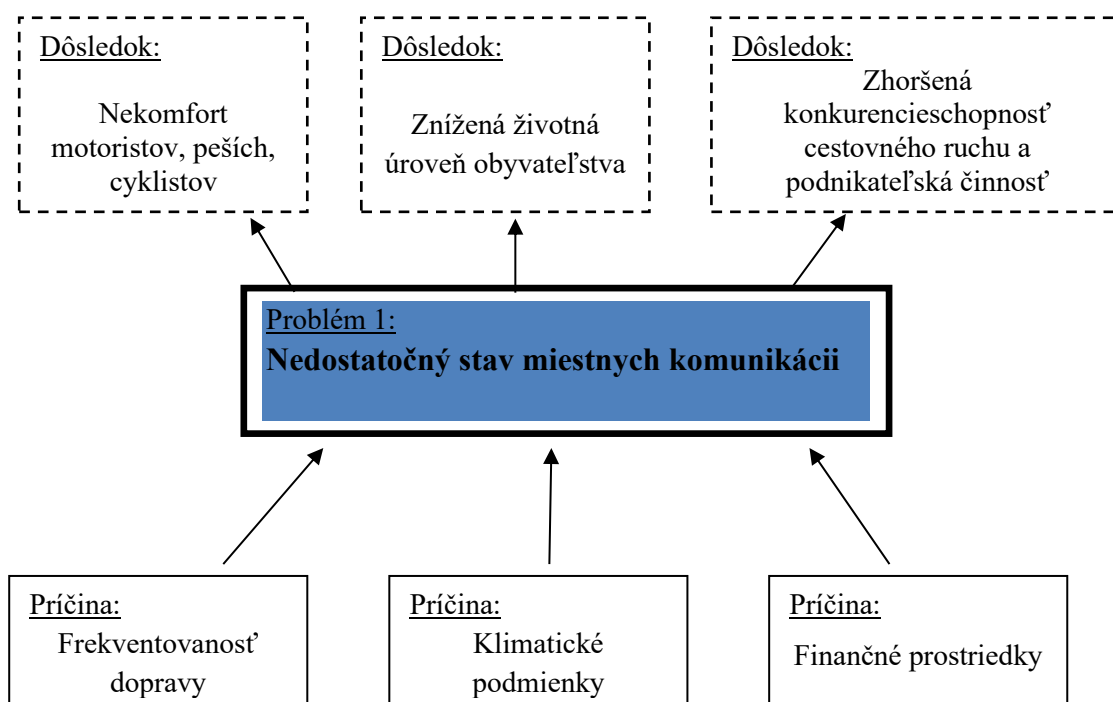
2. Nedostatočný stav verejných budov a verejných priestranstiev:

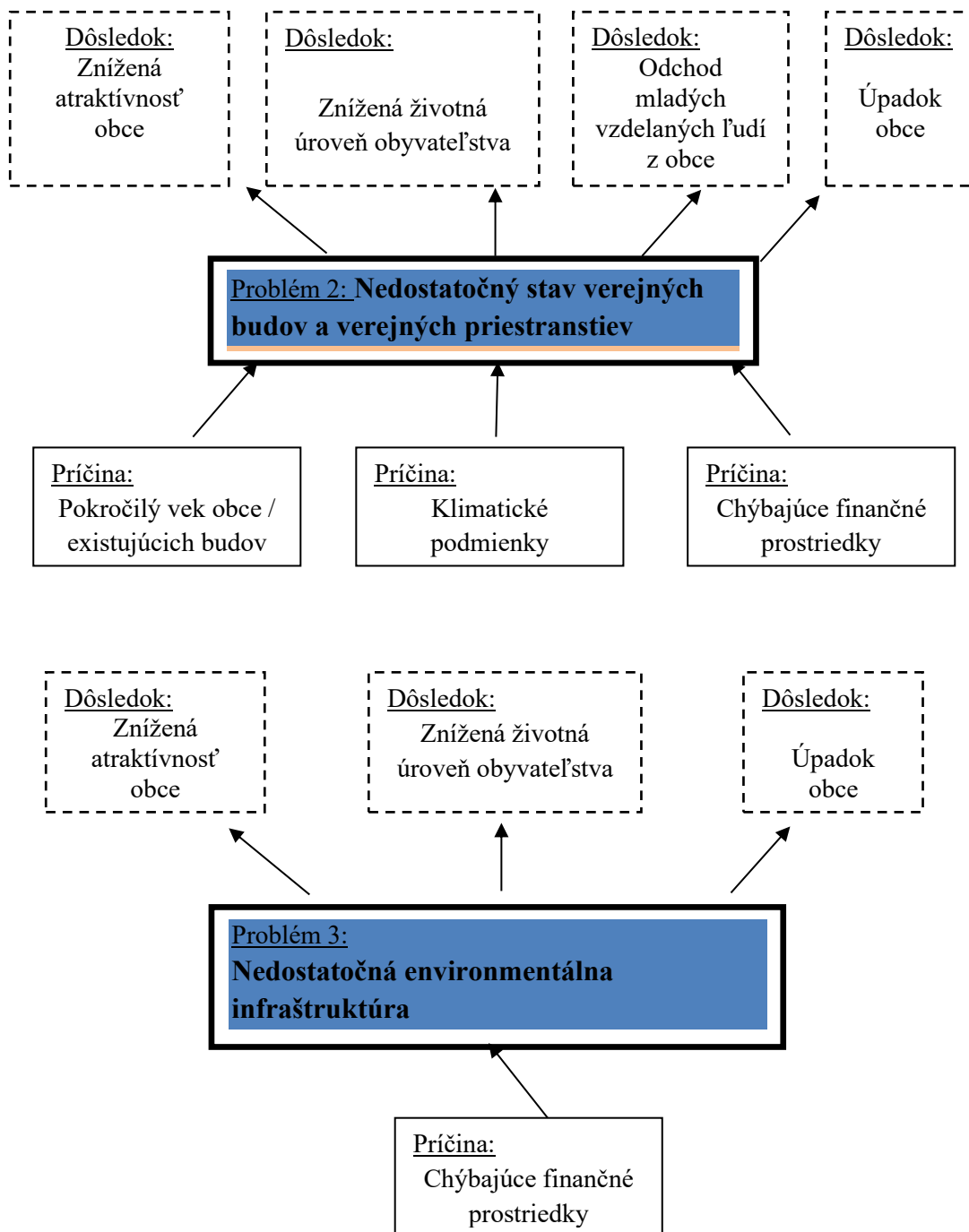
Problém spôsobujú 3 hlavné príčiny - vek obce, klimatické podmienky a nedostatok finančných prostriedkov. Tieto faktory zapríčiňujú, že v obci nie sú rekonštruované verejné budovy – budova obecného úradu, materská škola. Taktiež je potrebné revitalizovať miestny cintorín, vybudovať multifunkčné ihrisko, modernizovať detské ihriská a obecný mobiliár.

3. Nedostatočná environmentálna infraštruktúra:

Problém spôsobujú 1 hlavná príčina - chýbajúce finančné prostriedky. Chýba obecné kompostovisko a nie je dobudovaný verejný vodovod a kanalizácia. Vybudovaním environmentálnej infraštruktúry sa zvýši celková životná úroveň obyvateľstva a zabráni sa odchodu mladých ľudí z obce.

Obrázok 9 Schéma stromu problémov

Zdroj: vlastné spracovanie

Hospodárenie obce

Obec Podhradík pri hospodárení musí dodržiavať Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení neskorších zákonov a má mať vypracované a schválené Zásady hospodárenia a nakladania s majetkom obce. Rozpočet obce je základným nástrojom finančného hospodárenia v príslušnom rozpočtovom roku, ktorým sa riadi financovanie úloh a funkcií obce v príslušnom rozpočtovom roku. Rozpočtový rok je zhodný s kalendárnym rokom.

Príjmy rozpočtu obce sú:

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a je rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu vyššieho územného celku alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z Európskej únie a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na konkrétny účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj:

- a) prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov,
- b) prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení,
- c) návratné zdroje financovania,
- d) združené prostriedky.

Výdavky rozpočtu obce - z rozpočtu obce sa uhrádzajú:

- a) záväzky obce vyplývajúce z plnenia povinností ustanovených osobitnými predpismi,

- b) výdavky na výkon samosprávnych pôsobností obce podľa osobitných predpisov a na činnosť rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií zriadených obcou,
- c) výdavky na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy podľa osobitných predpisov,
- d) výdavky spojené so správou, údržbou a zhodnocovaním majetku obce a majetku iných osôb, ktorý obec užíva na plnenie úloh podľa osobitných predpisov,
- e) záväzky vzniknuté zo spolupráce s inou obcou alebo s vyšším územným celkom, prípadne s ďalšími osobami na zabezpečenie úloh vyplývajúcich z pôsobnosti obce vrátane záväzkov vzniknutých zo spoločnej činnosti,
- f) výdavky vyplývajúce z medzinárodnej spolupráce obce,
- g) úroky z prijatých úverov, pôžičiek a návratných finančných výpomocí,
- h) výdavky súvisiace s emisiou cenných papierov vydaných obcou a na úhradu výnosov z nich,
- i) iné výdavky ustanovené osobitnými predpismi.

Z rozpočtu obce sa môžu poskytovať dotácie PO, ktorých zakladateľom je obec, a to na konkrétne úlohy a akcie vo verejnom záujme alebo v prospech rozvoja územia obce. Obec môže poskytovať dotácie inej obci alebo VÚC, ak zabezpečuje niektoré úlohy pre obec, alebo ak ide o poskytnutie pomoci pri likvidácii následkov živelnnej pohromy, havárie alebo inej podobnej udalosti na ich území.

Celková výška výnosov k 31.12.2024 bola vykázaná vo výške 272 001,76 Eur, čo predstavuje pokles výnosov oproti roku 2023, keď bola celková výška výnosov vykázaná vo výške 274 276,92 Eur. Najväčší podiel na výnosoch tvorili výnosy:

- podielové dane vo výške 202 309,75 Eur
- daň z nehnuteľnosti vo výške 18 102,95 Eur
- poplatok za komunálny odpad a drobný stavebný odpad vo výške 9 092,96 Eur
- výnosy z bežných transferov zo ŠR, subjektov verejnej správy vo výške 27 232,54 Eur (účet 693)

Celkový výška nákladov k 31.12.2024 bola vykázaná vo výške 310 075,34 Eur, čo predstavuje nárast nákladov oproti roku 2023, keď bola celková výška nákladov vykázaná vo výške 238 853,84 Eur.

Najväčší podiel na nákladoch tvorili náklady:

- spotreba materiálu vo výške 29 450,09 Eur
- spotreba energie vo výške 10 979,09 Eur

- ostatné služby vo výške 62 898,56 Eur
- mzdové náklady vo výške 115 380,23 Eur
- zákonné sociálne poistenie vo výške 40 697,98 Eur
- zákonné sociálne náklady vo výške 4 874,45 Eur
- odpisy vo výške 30 534,33Eur

Zdroj: Poznámky individuálnej účtovnej závierky obce Podhradík zostavenej k 31.12.2024

Časť A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Dôležitým aspektom v analýze vonkajšieho prostredia je stratégia štrukturálnej politiky Európskej únie a jej implementácia do slovenských pomerov. Počas programovacieho obdobia EÚ 2000-2006 (pre Slovenskú republiku išlo o roky 2004-2006) používala Európska únia stratégiu regionálnej politiky založenú na rovnomernom prístupe samospráv k štrukturálnym fondom. Od programovacieho obdobia 2007-2013 sa stratégia regionálnej politiky zmenila, keďže sa už nezamerala na znižovanie regionálnych disparít formou podpory zaostalých regiónov, ale na základe skúseností z regionálneho rozvoja zo západoeurópskych krajín, rozhodla sa posilňovať predovšetkým vytýčené póly rastu, ktoré sú najviac konkurencie schopné a majú najväčší potenciál rozvoja. Jednotlivými krajinami vytýčené póly rastu mali byť nositeľmi rozvoja v jednotlivých regiónoch a postupom času by sa rozvoj z týchto pólov rastu mal šíriť do ich bezprostredného okolia. Na územie Slovenskej republiky tak boli od programovacieho obdobia 2007-2013 na základe Koncepcie územného rozvoja Slovenska stanovené inovačné a kohézne póly rastu. Dôležitým impulzom pre oblasť Prešovského samosprávneho kraja, okresu Prešov by určite bola podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k uvedenej oblasti. Vzhľadom na predošlé skúsenosti však konštatujeme, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií do najrozvinutejších regiónov Slovenska. Uvedená politika územnej podpory vo forme investičnej pomoci a množstvo ďalších faktorov (napr. faktor sídelnej hierarchie, faktor makro polohovej atraktivity, faktor veľkej dopravnej infraštruktúry, faktor historickej marginality, depresnosti priľahlých prihraničných regiónov a pod.) prispievajú k nerovnovážnemu regionálnemu vývoju v rámci Slovenska, keď sa medzi jednotlivými jeho regiónmi vytvorili pomerne výrazné regionálne disparity.

Jednou z možností získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií sú Európske štrukturálne fondy a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne fondy a investičné fondy sú z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplňkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z európskych a štrukturálnych fondom hlavným zdrojom financií, bez ktorého samosprávy nemôžu realizovať svoje investičné projekty.

Slovensko môže čerpať Európske štrukturálne a investičné fondy (v skratke "EŠIF") prostredníctvom operačných programov do konca roka 2023 a v prípade PRV do konca roka 2025 z týchto OP:

- OP Integrovaný regionálny operačný program (OP IROP)
- OP Ľudské zdroje (OP ĽZ)
- OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP)
- OP Integrovaná infraštruktúra (OP II)
- OP Výskum a inovácie(OP VaI)
- OP Efektívna verejná správa (OP EVS)
- Technická pomoc
- Program rozvoja vidieka 2014 – 2025

Jednotlivé členské štáty EÚ majú podľa návrhu všeobecného nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, povinnosť predložiť svoje partnerské dohody v súlade s princípom partnerstva. Východiská pre realizáciu integrovaného prístupu v SR zakotvuje Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027, uzatvorená s Európskou komisiou a je základným strategickým dokumentom vypracovaný Slovenskou republikou za účasti partnerov, ktorým sa stanovuje stratégia, priority a opatrenia na účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov Európskej únie. Je základom pre čerpanie fondov Európskej únie na území Slovenskej republiky. Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti :

1. Inteligentnejšia Európa
2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa
3. Prepojenejšia Európa
4. Sociálnejšia Európa
5. Európa bližšie k občanom

V programovom období 2021-2027 je čerpanie prostredníctvom Programu Slovensko. Najväčšia časť investícií bude smerovať na zelené a klimatické ciele, vrátane zvýšenia energetickej bezpečnosti Slovenska. Dôležitá časť zdrojov bude ďalej smerovať na vedu,

výskum, podporu inovácií, keďže len inovácie zabezpečia kvalitnejšie pracovné miesta a lepšie platy pre ľudí na Slovensku. Druhý najvyšší objem investícií pôjde do sociálnej oblasti a na vzdelávanie, ktoré je kľúčom k úspechu Slovenska.

Zdroj: www.mirri.gov.sk

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je dôležité vedieť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Cieľom STEEP analýzy je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Faktory, ktoré sa posudzujú v jednotlivých oblastiach môžu byť nasledujúce:

Tabuľka 18 STEEP analýza (analýza externého prostredia)

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Zmeny populácie-starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Dopad ŽP-vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania-aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štandardy na politickej scéne domáce a štrukturálna politika Európskej únie	Organizačná kultúra, zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Legislatívne zmeny	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Časť A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Bola vypracovaná najmä na základe dotazníkového prieskumu, vykonaného medzi obyvateľmi obce.

SWOT analýza (Silné stránky, slabé stránky, príležitosti, ohrozenia)

Cieľom analýzy SWOT je zhodnotenie doterajšieho stavu obce prostredníctvom zhrnutých informácií v analytickej časti. Jedná sa o sumárne zhrnutie silných a slabých stránok obce ako aj možných príležitostí a hrozieb.

Silné stránky obce predstavujú potenciálne faktory ďalšieho rozvoja obce vo všetkých základných oblastiach. Vytvárajú východiskovú základňu pre stanovenie reálnych rozvojových cieľov.

Slabé stránky obce predstavujú limitujúce faktory rozvojových zámerov a oblastí, na ktoré treba sústrediť pozornosť orgánov samosprávy.

Príležitosti (šance) sú faktormi, ktoré umožňujú pri ich využití naplnenie rozvojových zámerov obce, ich reálnosť a urýchlenie. Poznanie reálnych príležitostí je východiskom stanovenia splniteľných rozvojových cieľov.

Ohrozenia (riziká) predstavujú skutočnosti, ktoré môžu negatívne ovplyvniť resp. spomaliť realizáciu strategických cieľov rozvoja obce. Dôsledná analýza možností vzniku rizík na celospoločenskej i komunálnej úrovni predstavuje predovšetkým analýzu možností pri zabezpečovaní finančných zdrojov.

Na základe výsledkov SWOT analýzy je možné vytvoriť optimálnu a ideálnu stratégiu pre rozvoj obce.

SWOT analýza silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození poskytla prehľad potenciálnych obmedzení i možností pri ďalšom rozvoji obce. Na základe zhodnotenia SWOT analýzy je nevyhnutné stanoviť priority strategických cieľov v jednotlivých oblastiach a prijať opatrenia na zabezpečenie ich dosiahnutia. Analýza príležitostí a ohrození umožňuje odhaliť doteraz nevyužitú šancu a súčasne definovať riziká, s ktorými sa samospráva môže v ďalšom období stretnúť.

Tabuľka 19 SWOT analýza ekonomickej oblasti

Ekonomická oblasť	
Silné stránky	Slabé stránky
výhodná geografická poloha obce - blízkosť okresného a krajského mesta – Prešov dopravné spojenia s premávkou v postačujúcich časových intervaloch dostatočná telekomunikačná sieť prítomnosť atraktívneho prostredia	zlý technický stav miestnych komunikácií (MK) poškodené chodníky a parkoviská nevyhovujúci technický a energetický stav obecných budov (OcÚ, Dom smútku..) zastaralé oplotenie miestneho cintorína nerevitalizované verejné priestranstvá vrátane mobiliáru
Príležitosti	Ohrozenia
rekonštrukcia miestnych komunikácií (MK) rekonštrukcia obecných budov (OcÚ, Dom smútku..) rekonštrukcia chodníkov a parkoviska na cintoríne revitalizácia verejných priestranstiev, vrátane cintorína výstavba oplotenia miestneho cintorína	poškodzovanie miestnych komunikácií znehodnotenie obecného majetku zvyšovanie prevádzkových nákladov nepriaznivý ekonomický a sociálny vývoj v spoločnosti, existenčné podmienky pre zabezpečenie rodiny nedostatok finančných prostriedkov určených na rozvoj a renováciu obce

Tabuľka 20 SWOT analýza sociálnej oblasti

Sociálna oblasť a občianska vybavenosť	
Silné stránky	Slabé stránky
predpoklady priaznivého migračného vývoja počtu obyvateľstva existencia predškolského zariadenia priamo v obci existencia kultúrneho domu existencia a fungovanie spolkov v obci	nezrekonštruovaná budova MŠ nedostatočný priestor na voľnočasové aktivity chýba športový areál, multifunkčné ihrisko nerekonštruované detské ihriská
Príležitosti	Ohrozenia
rekonštrukcia detských ihrísk výstavba športového areálu - multifunkčného ihriska vybudovanie klziska v zime rekonštrukcia a rozšírenie MŠ Podhradík	zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva nedostatočná podpora zo strany VÚC a štátu vo sfére občianskej vybavenosti rozpad spoločenských, komunitných a rodinných vzťahov

Tabuľka 21 SWOT analýza environmentálnej oblasti

Environmentálna oblasť	
Silné stránky	Slabé stránky
pokojné a tiché prostredie krásna príroda zdravé ŽP relatívna zachovalosť životného prostredia dostatok priestorov pre budovanie oddychových zón v obci plynifikácia obce zabezpečený odvoz TKO a separovaný zber	chýba vodovod a inžinierske siete pre IBV nie je kanalizácia v celej obci chýba obecné kompostovisko všeobecný nezáujem znečisťovateľov na zlepšovaní ŽP a odstraňovaní príčin existencie divokých skládok
Príležitosti	Ohrozenia
vybudovanie inžinierskych sietí dobudovanie vodovodu pre IBV bezpečné odvádzanie odpadových vôd dobudovaním kanalizácie v obci vybudovanie obecného kompostoviska sanácia miest s nezákonne umiestneným odpadom možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ a štátneho rozpočtu znižovanie znečisťovania ŽP formou zvyšovania úrovne environmentálneho povedomia	vysoká frekvencia automobilovej dopravy znečistenie životného prostredia ohrozovanie obce prašnosťou a znečisťovaním ovzdušia vplyvom zveľaďovania technickej a občianskej infraštruktúry ohrozovanie čistoty spodných vôd septikmi nárast množstva vznikajúceho komunálneho odpadu poškodenie majetku obce a obyvateľov obce ohrozenie zdravia vytváranie nepovolených, tzv. divokých skládok

Časť B - Strategická časť

Strategická časť programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Podhradík na roky 2026-2030 s výhľadom do roku 2035 nadväzuje na analytickú časť, ktorá je založená na komplexnej analýze územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné danosti a špecifiká.

Táto časť obsahuje:

- víziu územia,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách - oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Pre stanovenie rozvojovej stratégie obce je nevyhnutné rešpektovať varianty rozvoja územných celkov vyššej úrovne. Súčasťou strategickkej časti je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti, ako aj v ďalších čiastkových oblastiach.

Vízia, ciele a priority

Hlavným zmyslom tvorby predloženej stratégie je vytvoriť východiskové podmienky (ciele) k zvýšeniu záujmu obyvateľov a samosprávy k tomu, aby sa vlastnými silami snažili o zvýšenie kvality života na základe harmonického rozvoja zdravého životného prostredia, udržovania prírodných a kultúrnych hodnôt územia a rozvoja hospodárstva.

Vízia stratégie územia Slovenska 2030: „Slovensko je krajina s vysokou životnou úrovňou, kvalitnými verejnými službami a zdravým životným prostredím pre všetkých obyvateľov“.

Ekonomický rozvoj sa opiera o inovácie a odvetvia s vysokou pridanou hodnotou, čo vedie k rastu životnej úrovne obyvateľov pri vyváženom pomere pracovného a rodinného života.

Vízia Prešovského samosprávneho kraja v regionálnom rozvoji: „Vzájomná spolupráca jednotlivých aktérov z akademickej, podnikateľskej a verejnej obce s cieľom mobilizácie sociálneho kapitálu obyvateľov Prešovského kraja pri hľadaní riešení aktuálnych problémov v oblasti regionálneho rozvoja“.

Vízia a cieľ rozvoja obce Podhradík ako prepojenie analytickej fázy strategického plánovania s plánovacou časťou bol na základe predchádzajúcich analýz a spracovaných charakteristík definovaný nasledovne:

Vízia:

„Obec Podhradík bude vyvážená a ohľaduplne využívať svoje historické a prírodné bohatstvo s cieľom jeho ekonomického a ekologického zveľad'ovania. Obec Podhradík je obcou, ktorá vyvážená zabezpečuje podmienky pre harmonický život a komplexné služby pre svojich obyvateľov.“

Strategický cieľ:

„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Podhradík po ekonomickej a sociálnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných, kultúrno – historických a ekonomických zdrojov. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľad'ovanie hlavne v podobe rozvoja a revitalizácie verejných priestranstiev v obci.“

Nasledujúce tri ciele rozvoja vyjadruje hlavné oblasti, v ktorých by sa mala obec v najbližších rokoch rozvíjať a na rozvoj ktorých by sa mala zamerať. Sú prioritami, reprezentujúcimi hlavné oblasti smerovania finančnej a organizačnej podpory zo strany obce.

1. Technická infraštruktúra - Ekonomická oblasť
2. Vzdelávanie a šport - Sociálna oblasť
3. Životné prostredie - Environmentálna oblasť

Tabuľka 22 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v ekonomickej oblasti

Prioritná oblasť - Ekonomická (hospodárska)
Cieľ 1: Zlepšenie základných služieb v obci
Opatrenie 1.1 Dostupné a bezpečné obecné budovy, miestne komunikácie a verejné priestranstvá

Špecifický cieľ 1: Zlepšenie základných služieb v obci

Zdôvodnenie: Úlohou tohto cieľa je vybudovať základnú infraštruktúru a zabezpečiť kvalitatívnu a kvantitatívnu úroveň vybavenia zariadení infraštruktúry v obci, ktorá skvalitní život obyvateľom obce a ostatným návštevníkom obce a vedie k zvýšeniu vidieckej ekonomiky. Odstránením havarijných situácií a zlepšením technicko - energetických vlastností na objektoch verejných budov sa znížia prevádzkové náklady, zníži sa environmentálna záťaž a zvýši sa estetická funkcia.

Tabuľka 23 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v sociálnej oblasti

Prioritná oblasť - Sociálna
Cieľ 2: Zabezpečenie priestoru pre vzdelávanie a zmysluplné trávenie voľného času
Opatrenie 2.1 Rozvoj voľnočasových aktivít
Opatrenie 2.2 Dostatočná kapacita MŠ

Špecifický cieľ 2: Zabezpečenie priestoru pre vzdelávanie a zmysluplné trávenie voľného času

Zdôvodnenie: Demografický vývoj obyvateľstva je spôsobený aj migráciou obyvateľstva za lepšími podmienkami. Úlohou tohto cieľa je vytvoriť podmienky na predškolskú výchovu, vybudovať športovú infraštruktúru a zabezpečiť realizáciu tradičných kultúrnych a športových podujatí so zapojením širokej verejnosti a tak udržať mladú generáciu v obci.

Tabuľka 24 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v environmentálnej oblasti

Prioritná oblasť - environmentálna
Cieľ 3: Zlepšenie starostlivosti o životné prostredie a vybudovanie environmentálnej infraštruktúry
Opatrenie 3.1 Dostupná pitná voda a bezpečné odvádzanie odpadových vôd
Opatrenie 3.2 Ekonomický a ekologický systém odpadového hospodárstva

Špecifický cieľ 3: Zlepšenie starostlivosti o životné prostredie a vybudovanie environmentálnej infraštruktúry

Zdôvodnenie: S narastajúcou spotrebou vody a s tým spojeným vypúšťaním odpadových vôd je dôležité eliminovať vplyv negatívnych zložiek na životné prostredie. Riešenie ochrany a tvorby ŽP vedie k uplatňovaniu separovania odpadov, a tým zníženiu množstva komunálneho

odpadu a výskytu nelegálnych skládok. Úlohou tohto cieľa je vybudovanie environmentálnej infraštruktúry a s uplatnením environmentálne vhodných technológií.

Časť C - Programová časť

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť. Obsahom sú opatrenia a projekty na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Konkrétne aktivity a opatrenia, ktoré samospráva plánuje realizovať v strednodobom horizonte sú uvedené v nasledujúcom formulári.

Opatrenia a aktivity

- opatrenia – súhrn aktivít,
- aktivity – napomáhanie realizácie priorít

Tabuľka 25 Prehľad opatrení a projektov podľa prioritných oblastí

Opatrenie	Aktivita/Projekt	Prioritná oblasť /oblasť
Opatrenie 1.1 Dostupné a bezpečné obecné budovy, miestne komunikácie a verejné priestranstvá	1.1.1 Rekonštrukcia obecného úradu	Ekonomická/sociálna/environmentálna
	1.1.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Ekonomická/environmentálna
	1.1.3 Revitalizácia, rekonštrukcia a oprava verejných priestorov a obecného mobiliáru	Ekonomická/sociálna/environmentálna
	1.1.4 Rekonštrukcia domu smútku, oplozenie a revitalizácia cintorína	Ekonomická/sociálna/environmentálna
Opatrenie 2.1 Rozvoj voľnočasových aktivít	2.1.1 Výstavba multifunkčného ihriska	Sociálna
	2.1.2 Rekonštrukcia, opravy a doplnenie existujúcich detských ihrísk	Sociálna
Opatrenie 2.2 Dostatočná kapacita MŠ	2.2.1 Rekonštrukcia a rozšírenie MŠ Podhradík	Sociálna/ ekonomická/environmentálna
Opatrenie 3.1 Dostupná pitná voda a bezpečné odvádzanie odpadových vôd	3.1.1 Dobudovanie verejného vodovodu	Environmentálna
Opatrenie 3.2 Ekonomický a ekologický systém odpadového hospodárstva	3.2.1 Dobudovanie kanalizácie	Environmentálna
	3.2.2 Výstavba obecného kompostoviska	Environmentálna

Opis rozvojovej stratégie

Merateľné ukazovatele, finančný plán programu, časový horizont uskutočnenia, zdroje financovania.

Monitorovanie PHSR obce Podhradík sa vykonáva na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým cieľom a opatreniam. Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov.

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu navrhnutého rozvoja obce je schopnosť obce zabezpečiť financovanie aktivít zameraných na dosiahnutie zámeru.

Na finančné zabezpečenie realizácie programu je možné použiť:

- vlastné zdroje z miestnych daní, podielových daní alebo poplatkov
- zdroje štátneho rozpočtu, štátnych fondov a Prešovského samosprávneho kraja
- prostriedky z fondov Európskej únie
- bankové úvery
- príspevky od fyzických osôb
- dary a pod.

Jednotlivé priority je potrebné realizovať podľa množstva disponibilných zdrojov a v závislosti od náročnosti dosiahnutého efektu a finančnej nákladovosti jednotlivých realizovaných opatrení.

Výška finančných prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít je stanovená len orientačne. Táto časť bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov na ich realizáciu. Taktiež je definované, z akých prostriedkov by sa mali tieto zámery realizovať (obecný rozpočet, štátny rozpočet, prostriedky Európskej únie atď.), kto by mal byť žiadateľ a následne sa určili aj predpokladané časové horizonty uskutočnenia.

Tabuľka 26 Tabuľka ukazovateľov výsledkov, dopadov

Aktivita/Projekt	Výsledok	dopad/ukazovateľ
1.1.1 Rekonštrukcia obecného úradu	kompletná rekonštrukcia OcÚ - zateplenie budovy, výmena všetkých rozvodov, nové ústredné kúrenie.	počet prvkov verejnej infraštruktúry počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
1.1.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	výmena asfaltového krytu, obrubníkov, výmena podlažia, všetky vrstvy asfaltu, dažďová kanalizácia, cestné a parkové obrubníky	km novovybudovaných miestnych komunikácií, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
1.1.3 Revitalizácia, rekonštrukcia a oprava verejných priestorov a obecného mobiliáru	revitalizácia, rekonštrukcia a oprava verejných priestorov a obecného mobiliáru	počet prvkov verejnej infraštruktúry počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
1.1.4 Rekonštrukcia domu smútku, oploenie a revitalizácia cintorína	rekonštrukcia domu smútku, výstavba oploenia, rekonštrukcia chodníka na miestnom cintoríne. rekonštrukcia parkoviska.	počet prvkov verejnej infraštruktúry počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
2.1.1 Výstavba multifunkčného o ihriska	vybudovanie športoviska a multifunkčného ihriska	počet prvkov verejnej infraštruktúry počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
2.1.2 Rekonštrukcia, opravy a doplnenie existujúcich detských ihrísk	rekonštrukcia, opravy a doplnenie existujúcich detských ihrísk	počet prvkov verejnej infraštruktúry, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
2.2.1 Rekonštrukcia a rozšírenie MŠ Podhradík	kompletná rekonštrukcia MŠ - zateplenie budovy, výmena všetkých rozvodov, rozšírenie kapacity a zázemia pre zamestnancov	počet prvkov verejnej infraštruktúry, počet žiakov, ktorí budú mať prospech z projektu
3.1.1 Dobudovanie verejného vodovodu	dobudovanie verejného vodovodu	počet km vodovodu počet napojených domácností počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu

3.2.1 Dobudovanie kanalizácie	dobudovanie verejnej kanalizácie	počet km kanalizácie počet napojených domácností počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
3.2.2 Výstavba obecného kompostoviska	vybudovanie kompostoviska a kontajneroviska a doplnenie techniky	počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu

Zdroj: vlastné spracovanie

Časť D - Realizačná a finančná časť

Realizačná časť sa zameriava na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce. Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Táto časť obsahuje:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán - vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Akčný plán obce obsahuje predstavuje konkrétny harmonogram činností/projektov/aktivít, ktoré súvisia s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti ekonomicko-sociálneho rozvoja. Plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov a aktivít. Plán obsahuje predpokladané termíny plnenia úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania. Výška nevyhnutných finančných prostriedkov je uvedená pri jednotlivých projektoch a opatreniach. Sumy uvedené v PHSR sú určené odhadom, nakoľko bez spracovania príslušnej projektovej dokumentácie nie je možné určiť presnú sumu kalkulovanú na jednotlivé projekty. Niektoré projekty/aktivity sa budú realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy. Iné budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného a personálneho zabezpečenia.

Zdroje, ktoré sa samospráva pokúsi získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v PHSR sú najmä (ale nie len):

1. bankové úvery
2. rozpočet samosprávneho kraja
3. rozpočet obce (vlastné zdroje)
4. štátne dotácie z účelových fondov (Štátny fond rozvoja bývania, Environmentálny fond...)
5. financovanie z národných projektov (úradu práce, sociálnych vecí a rodiny- AOTP...)
6. európske štrukturálne a investičné fondy
7. účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR
8. neinvestičné fondy, nadácie
9. sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora

Dôležitým doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja môžu byť prostriedky nenávratného finančného príspevku zo štrukturálnych fondov Európskej únie Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Európskeho sociálneho fondu.

Možnosť získať verejné finančné zdroje z rozpočtu Európskej únie a národného rozpočtu Slovenskej republiky je často previazaná na schopnosť obce spolufinancovať rozvojové projekty z vlastných zdrojov, prípadne zo zdrojov súkromných investorov. Prehľadné usporiadanie rozvojových zámerov umožní obci orientovať sa v škále dostupných podporných zdrojov, ako aj podmienok sprevádzajúcich získanie týchto zdrojov. Financovanie jednotlivých projektov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa bude opierať nie len o zdroje obce, národné zdroje, zdroje z európskych štrukturálnych a investičných fondov, zdroje VÚC, súkromné, ale aj ďalšie zdroje. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa po vypracovaní projektovej dokumentácie a bude vychádzať okrem iného aj z procesov verejného obstarávania.

Tabuľka 27 Akčný plán obce Podhradík

Aktivita/Projekt	Časový horizont realizácie	Predpokladaný rozpočet €	Zdroje financovania
1.1.1 Rekonštrukcia obecného úradu	2026-2035	500 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
1.1.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	2026-2035	300 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
1.1.3 Revitalizácia, rekonštrukcia a oprava verejných priestorov a obecného mobiliáru	2026-2035	200 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
1.1.4 Rekonštrukcia domu smútku, oplatenie a revitalizácia cintorína	2026-2035	100 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
2.1.1 Výstavba multifunkčného ihriska	2026-2035	200 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
2.1.2 Rekonštrukcia, opravy a doplnenie existujúcich detských ihrísk	2026-2035	150 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
2.2.1 Rekonštrukcia a rozšírenie MŠ Podhradík	2026-2035	300 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
3.1.1 Dobudovanie verejného vodovodu	2026-2035	200 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
3.2.1 Dobudovanie kanalizácie	2026-2035	1 000 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
3.2.2 Výstavba obecného kompostoviska	2026-2035	200 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR

Zdroj: vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením PHSR plní obec základný princíp regionálnej politiky. Týmto princípom je princíp programovania. Implementácia konkrétnych projektov a aktivít si bude vyžadovať konkrétne osoby, ktoré budú predmetné projekty/aktivity uskutočňovať a preberať za ich realizáciu zodpovednosť. Vzhľadom na nedostatok interných obecných pracovníkov je predpoklad využitia externých odborníkov na zastrešenie konkrétnych projektov a aktivít.

Riadiacim orgánom PHSR na úrovni obce je obecné zastupiteľstvo. Výkonným orgánom PHSR na úrovni obce je starosta obce. Starosta zodpovedá za celý systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Administratívne zabezpečenie PHSR je nevyhnutným predpokladom jeho plnenia. Realizácia PHSR si vyžaduje systematickosť vo všetkých postupoch od prípravy až po realizáciu. Obecné zastupiteľstvo každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Systém monitorovania a hodnotenia

Hlavným cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií a reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Ak bude systém monitorovania a hodnotenia dobre nastavený, týmto dôsledkom môže dôjsť k prípadnej zmene spôsobu realizácie PHSR a podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Monitorovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Výstupom monitorovania PHSR je monitorovacia správa za príslušný rok v rámci implementácie projektov z európskych štrukturálnych fondov.

Tabuľka 28 Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/periodicita
Strategické hodnotenie	Najskôr v roku 2027	Podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	V prípade potreby	Kontrola súladu PHSR s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2027	Téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	V prípade potreby	Pri značnom odklone od stanovených cieľov, pri návrhu na opravu a doplnenie PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2026-2035	Na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, auditu, pripomienok poslancov

Záver

Tabuľka 29 Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	– <u>Názov:</u> Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Podhradík na roky 2026 – 2030 s výhľadom do roku 2035 – <u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.
Spracovanie	– <u>Forma spracovania:</u> Spracovanie PHSR na základe externého odborného poradenstva.
Schválenie	– <u>Návrh na uznesenie obecného zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo obce Podhradík schvaľuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Podhradík na roky 2026 – 2030 s výhľadom do roku 2035“

Zdroj: vlastné spracovanie

Prílohy PHSR

- Príloha č. 1 - Zoznam skratiek použitých v PHSR
- Príloha č. 2 - Zoznam tabuliek, grafov a obrázkov

Príloha č. 1 - Zoznam skratiek použitých v PHSR

EŠIF	Európske Štrukturálne a Investičné Fondy
EÚ	Európska Únia
ha	hektár
JRD	Jednotné roľnícke družstvo
KD	Kultúrny dom
MK	Miestne komunikácie
MNV	Miestny národný výbor
MŠ	Materská Škola
OcÚ	Obecný úrad
OP	Operačný Program
PHSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
SODB	Sčítanie Obyvateľov, Domov a Bytov
ŠR	Štátny rozpočet
ŠÚ SR	Štatistický Úrad Slovenskej Republiky
ÚPN	Územný plán obce
VÚC	Vyšší Územný Celok
ŽP	Životné Prostredie

Príloha č. 2 - Zoznam tabuliek, grafov a obrázkov

Tabuľka 1 Dôležitosť vypracovania PHSR.....	5
Tabuľka 2 Zámer spracovania PHSR.....	5
Tabuľka 3 Harmonogram spracovania PHSR.....	6
Tabuľka 4 Základné charakteristiky obce Podhradík.....	9
Tabuľka 5 Základné polohopisné údaje obce Podhradík	9
Tabuľka 6 Spádovosť obce Podhradík	10
Tabuľka 7 Pôdny fond v obci Podhradík v r. 2024	16
Tabuľka 8 Štruktúra pôdných typov poľnohospodárskych pôd v okrese Prešov	17
Tabuľka 9 Prehľad CHVÚ v okrese Prešov	19
Tabuľka 10 Prehľad CHÚ v okrese Prešov	19
Tabuľka 11 Prehľad počtu detí v MŠ v obci Podhradík.....	30
Tabuľka 12 Údaje o obyvateľoch obce Podhradík SODB 2021	31
Tabuľka 13 Údaje o domoch v obci Podhradík SOBD2021	32
Tabuľka 14 Údaje o bytoch v obci Podhradík SOBD2021	32
Tabuľka 15 Vývoj počtu obyvateľov v obci Podhradík od roku 2020-2024.....	33
Tabuľka 16 Prirodzený prírastok a úbytok obyvateľstva v obci od roku 2020-2024.....	34
Tabuľka 17 Prírastok obyvateľstva sťahovaním v obci od roku 2020-2024.....	34
Tabuľka 18 STEEP analýza (analýza externého prostredia).....	42
Tabuľka 19 SWOT analýza ekonomickej oblasti.....	44
Tabuľka 20 SWOT analýza sociálnej oblasti	45
Tabuľka 21 SWOT analýza environmentálnej oblasti	46
Tabuľka 22 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v ekonomickej oblasti	48
Tabuľka 23 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v sociálnej oblasti.....	49
Tabuľka 24 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v environmentálnej oblasti.....	49
Tabuľka 25 Prehľad opatrení a projektov podľa prioritných oblastí.....	51
Tabuľka 26 Tabuľka ukazovateľov výsledkov, dopadov	53
Tabuľka 27 Akčný plán obce Podhradík.....	56
Tabuľka 28 Plán hodnotenia a monitorovania	58
Tabuľka 29 Schválenie PHSR.....	59
Graf 1 Vývoj počtu obyvateľov v r. 2020 - 2024 v obci Podhradík.....	33
Graf 2 Počet obyvateľov podľa pohlavia v roku 2024 v obci Podhradík.....	33
Obrázok 1 Budova obecného úradu	8
Obrázok 2 Poloha obce Podhradík	9
Obrázok 3 Letecké zábery na obec Podhradík	10
Obrázok 4 Hrad Šebeš (NKP)	22
Obrázok 5 Kostol Najsvätejšej Trojice v obci Podhradík	24
Obrázok 6 Erb obce Podhradík Obrázok 7 Vlajka obce Podhradík	25
Obrázok 8 Pečať obce Podhradík	25
Obrázok 9 Schéma stromu problémov	35